Temmuz Ağustos 1997 Yıl: 2 Sayı: 9 Fiyatı: 150.000.- TL. Yurtdışı: 5 DM İki ayda bir çıkar

ROZA

IRKÇILIĞA VE CİNSİYETÇİLİĞE KARŞI
KÜRT KADIN DERGİSİ

"ÖLMEK PEK AKLIMA GELMEDİ"

Ölüm orucunda kadınlar da vardı

- KURALLARA UY YOKSA YURTTAN ATILIRSIN!
- TULUMBACI FAHRİYE
- GÖÇ YARALARI SARMIYOR, BÜYÜTÜYOR

www.arsivakurdi.org

İÇİNDEKİLER

Sevgili Kadınlar 1

Ölmek Pek Aklıma Gelmedi ..... FÜSUN Özmen-HEDİYE Yılmaz 3

Dı Mone Bine Gozu ..... ÖZLEM Şengül 8

Kadın Kurtuluş Hareketi ..... FATMA Kayhan 9

Kurallara Uy! ..... ZEYNEP Dara 12

Tarihe Başkaldırı ..... HACER Yıldırım 15

Kêça Mezin ..... FATê 17

Kadınlar Sendikal Etkinlik ..... HATİCE Akdoğan 18

Emeklilik Hakkını Kazanan ..... BANU Erdovan 21

Kadınlar Artık Menapozdan ..... NERMİN Sezgin 23

Göç Yaraları Sarmıyor ..... GÜLAY Tatlıdil-FUSUN Ozmen 24

Çocukluğumun Güzel Orospusu ..... CEMİLE Çakır 26

İRLANDA: Rahim ve Sınırlar ..... NELL McCafferty 30

Basında Cinsiyetçi Yaklaşımlar ..... SETENAY 34

Sevgi mi, açmaz mı? ..... EMİNE Sapmaz 36

Basının "Hay Gin"i ..... Yervant Gobelyan 40

Tanrı Nil Kıyısında Öldü ..... GÜLAY Tatlıdil 41

Hoppola Hanımın Gözüne ..... DÜRSALİYE Bedir 43

Dayanışma gecesi 45

Haberler 46

KARİKATÜR ..... GÜLAY Batur 48

ROZA

IRKÇILIĞA VE CİNSİYETÇİLİĞE KARŞI İKİ AYLIK KÜRT KADIN DERGİSİ

Sahibi ve Sorumlu Y.İşl.Müd. : FATMA Kayhan

Teknik Sorumlu: NURAN Ağan

İdari Sorumlu: GÜLÇİN Baran

Arşiv: HEDİYE Yılmaz

Yayın Kurulu; FATMA Kayhan, FÜSUN Özmen, GÜLÇİN Baran, HEDİYE Yılmaz,NURAN Tuna, ÖZLEM Şengül.

Baskı: Sezai Ekinci Matbaası

Tel : 0212-565 73 76

Büro Adresi; İstiklal Cad. Terkoz Çıkmazı, Karaaslan Apt. No: 212 Galatasaray-İstanbul/Türkiye

Tel-Fax : 0212-292 01 48

Bu sayıya yazılarıyla katkıda bulunanlar; BANU Erdovan, CEMİLE Çakır, DÜRSALİYE Bedir, EMİNE Sapmaz, GÜLAY Batur, HACER Yıldırım, HATİCE Akdoğan, NERMİN Sezgin, SETENAY, ZEYNEP Dara.

Kürtçe redaksiyonda bize katkıda bulunan Osman'a teşekkürler.

www.arsivakurdi.org

Sevgili kadınlar,

Temmuz-Ağustos aylarındaki ülkenin gündemi mevsim sıcaklığı kadar yakıcı. Kendini yenilemeyen, hatta günbegün insan hakları ihlalleriyle dünyada birinci sıradaki yerini koruyan Türkiye, bugün de önünde duran sorunları ve toplumun acil beklentilerini bir yana bırakmış, sivil inisiyatiften uzak, koltuğu kimin dolduracağıyla meşgul.

Muhalif kesimlerin gündeminde ise, Mayıs-Temmuz 1996 süresiz açlık grevlerinde yitirilen 12 insanın ölüm yıldönümleri var. Biz de Açlık grevi ile başlayıp ölüm orucuna dönüşen sürecin tümünü yaşamış olan HATİCE Güden ile uzun bir söyleşi yaptık. Çünkü bu dönemde kadın cephesi görülmemişti, kadınların yaşadıklarını kendi anlatımlarıyla ifade etmek önemliydi.

2 Temmuz 1993'de Sivas Madımak Oteli'nde 37 insanın diri diri yakılışlarının yıldönümü, 7 Ağustos 1993'de Özgür Ülke muhabiri Aysel Malkoç'un kaybedilişi... Ve daha nice ihlaller var.

Bunlar dün yaşananlar, bugün de bunlardan pek farklı değil. Yine savaş, yine işkence, tecavüz sürmekte.

2 Temmuz 1997'de Gebze Cezaevi'nde yatan ve kendisine gözaltında işkence ve tecavüz edilen Zeynep Avcı'nın mahkemesi var. Bu arada duyurmuş olalım.

Sevgili kadınlar; Sizlere duyuracağımız güzel haberlerimiz de var, elbette. Önce İngiltere, sonra Fransa'da yapılan son seçimlerde hükümet olan sosyalist partilerde en yüksek kadın milletvekili sayısına ulaşıldı.

İngiltere Parlamentosu'ndaki kadın milletvekili sayısı 59'dan 120'ye çıktı. Yine Fransa'da iktidar olan Sosyalist Parti, kabinede 5 kadına yer vererek, %30 kadın kotası sözüne sadık kaldı. Ülkedeki en önemli bakanlıklardan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Çevre Bakanlığı, Adalet Bakanlığı kadınların elinde.

Cezayir'de de 5 Haziran seçimlerinde, daha önce FIS'in (İslami Kurtuluş Cephesi) idam kararı çıkardığı ve1993'den beri ülkesi dışında kaçak yaşayan feminist Halide Mesudi'nin de meclise girmesi kadınların tüm dünyada seçimle başa gelişinin ve geleceğin kadınlar açısından ne denli umutlu olduğunu gösteriyor.

Yine bu sayımızda aramıza yeni katılan ve bize bundan böyle yazacak güzel yazıları ile Cemile Çakır, yakından tanıdığımız daha öncede Gırgır, Fırt, Hıbır gibi mizah dergilerinde çizen Gülay Batur'un çizgileri de ara sıra olacak. Yine son üç sayıdır bizimle olan yazarımız Seve "Okul Çağı gelince" yazısı yetişemediğinden bizimle olamadı.

27 Haziran Cuma gecesi dergimiz bir dayanışma gecesi düzenledi. Doğrusu yeni sayının yoğunluğunda moralimizi yükselten, bizi güçlendiren, geceye katılan dostlarımızın yakın ilgisine teşekkür ederiz.

Yine duruşmalarımız, dağıtım engellerimiz, ekonomik güçlüklerimiz bizimle oldu. Ve bir yaz daha geldi çattı. Dokuzuncu sayımız elinize ulaştığında belki küçük bir mola verip, bir kaç gün dinlenmek üzere bizler de kendimizi serin bir yerlere atacağız.

Eylül -Ekim sayımızla bu kez iki basamaklı sayılarla daha içerikli, daha yenilenmiş bir ROZA ile sizleri buluşturmanın koşturmacasını yaşayacağız. O gün gelene kadar sevgiyle kalın.

ROZA

www.sosyalkadin.org

Jinên Delal;

Rojeva welat a heyvên Tirmeh û Gelawêjê weke germayiya demsalê bi şewat e. Turkiye a ku xwe naguhere û bi zîrargihandina mafên mirovan a roj bi roj ciyê xwe yê yekem di dinê de diparêze, îro pirsgirêkên li ber û hêviyên civakê avêtiye aliyekî û bi nîqaşên "ka wê kî kursiyêvala dagire" re mijolin.

Di rojeva hêlên muhalif de jî salvegera mirinên 12 mirovên ku Gulan û Tirmeha 1996'an di grevên berçîtîyê de hatine windakirin heye. Me ji bi Hatice Güden re ya ku pêvajoya bi grêva berçitiyê destpê kiriye û veguheriye rojiya mirinê, bi timametî jiyaye me hevpeyvinek çêkir. Lewna vê demê eniya jinan nehatibû ditin, jin divabûn bi xwe jiyînên xwe bênin ziman.

Salvegera 2'ê Tirmeha 1993'an li Sîwas ê, li Otêla Madimak e şewitandina 37 minevan, 7'ê Gelaweja 1993'an jî windakirina muxabirê Özgür Ülke, Aysel Malkoç...

Ev yên diho ne, îroj jî ji diho ne cuda ye. Dîsa şer, dîsa îşkence û destavêtin didome.

2'ê Tirmeha 1997'an mehkemeya Zeynep avcı ya ku li Girtixaneya Gebze yê radize û di binçavkirinê de îşkence lê hatibû kirin heye. Em vê agahdariyê jî bi we digihinin.

Jinên delal agahdariyên me yên xweş jî hene em bi we bigîhênin. Pêşin li İngiltere, peyre li Fransa, di hilbijartinên piştîyên dawî jinên nûner gihan ji mara herî bilind di partiyên sosyalîst ku bûne hikmûmet de.

Li Parlemana İngiltere ji jinên nûner ji 59'an bi hewa ket 120'an disa Partiya Sosyalist ku li Fransa yê bûye serdest, bi cî dana 5 jinan li kabînê, li sersoza xwe ya kotaya %30 jin, ma. Ji wezaretiyên li wir herî girîng, wezaretiya xebat û Ewlekariya Civakê, wezaretiyê derdorê û wezaretiye Dadmendiyê di destê jinan de ye.

Halide Mesudî a femînîst ku berî niha FIS'ê (Eniya Rizgariya İslami) li serê biryara îdamê dabû û ji ber vê li derveyî welatê xwe wekû mişest dijîyi; piştî ku kete meclîse di hilbijartinên 5'ê Hezîranê de dide xuya kirin ev bûyer ku ji ber jinan pêşeroj hêvîdare.

Di vê jimara me de bi nivîsên xwe yên delal Cemile Çakır ku nû tevî me bûye, û xêzên Gülay Batur ku berî niha jî di kovarên mizahi Gırgır, Firt û Hıbır de xêzdikir, wê hebin.

27 Heziranê şeva înê kovara me şeveke hevgirtinê li dar xist. Em ji dostên ku beşdarî vê şeva me bûne û me di amadeviya vê jimarê de ji aliyê moral ve bi hêzkirine re, sipas dikin.

Dîsa danişinên me, astengiyên me yên belavkırınê û dijwariyên me yên aborî bı me re bûn û havîneke din hat. Piştî jimara me ya nehem gıha destê we, belkî hingê emê jî ji bo çend rojan em bêhna xwe berdin, herin derne hênik.

Bi jimara xwe ya îlon Çiriya Pêşin em ê we bi ROZA yeke hê xwenûkirî û hê bi naverok bidin civandin û emê lebaka vê bijîn. Heta ew roj bê, bimênin di xweşiyê de.

ROZA

www.wars.org

"Ölmek pek aklıma gelmedi"

Hatice Güden

HEDİYE Yılmaz-FUSUN Özmen

"Çünkü kadın, iki kez daha dirençli, iki kez daha inançlı olmak zorunda, iki zincire karşı mücadele ediyor."

Sıcak yaz ayları yalnız bedenimizi değil, yüreklerimizi de yaktı son yıllarda. SHP-DYP iktidarı döneminde, Sıvas Madımak Oteli 2 Temmuz'da alevler içinde kaldı. Şehrin yöneticileri ve yakanların avukatları 3 yıl sonra iktidarda idiler. 1996 yılı Mayıs-Temmuz aylarında, bu ülke yine sıcak günler yaşadı. İnsan hakları ihlalleri yaşanıyordu içeride ve dışarıda. İçişleri Bakanı Mehmet Ağar döneminde çıkartılan, 6-8-10 Mayıs Genelgelerinin kaldırılması için, cezaevinde yatan insanlar süresiz açlık grevine başlamış, dışarıda da bu insanlarla beraber atmıştı yürekler. Adalet Bakanı Şevket Kazan, "gizlice yemek yiyiyorlar, dolapları erzak dolu" diyordu alay edercesine. 45'li günlere gelindiğinde "taleplerimiz kabul edilmezse ölüme yatabiliriz" diyordu içerdekiler. Kadın-erkek yüzlerce kişi ölüm orucuna başladılar. Nasıl dayandılar ve inançları onları nasıl ayakta tutuyordu ki, tam 69 gün sürdü bu eylem (22 Mayıs-27 Temmuz 1996).

On bir erkek ve bir kadın yaşamlarını yitirdi bu mücadelede. Geride tedavisi olanaksız rahatsızlıklarıyla, sakatlıklarıyla yüzlerce insan kaldı. Bu insanlar, hastanelerde-hapisanelerde tedavi olanağı bulamadı veya yanlış tedavi edildi. 67 gün ölüm orucuna yatan ve halen tedavisi sürenlerden biri de HATİCE GÜDEN. Onunla dışarıda (dışarısı neresiyse!), şu anda çalışmalarını yürüttüğü Emekçi Kadınlar Birliği'nde görüştük. Bütün bu eylem sürecini yaşayan bir kadın olarak, bir de onun ağzından dinleyelim istedik. Biraz aksayarak yürüyordu ama olsun, desteksiz yürüyordu ve bastonunu odanın bir köşesinde bırakmıştı.

Onu ilk defa görüyordum ve birden son okuduğum kitaptaki devrimci kadın portresini anlattım ona. Meksika'lı devrimci kadın, ressam Frida Kahlo'nun öyküsünü. Mücadelesini, yaşadığı aşkları, yaptığı resimleri, evliliğini, skandallarını....Neler geçti kafasından, pek anlatmadı Hatice, sadece "bizden çok farklı" dedi.

• Bize önce" süresiz açlık grevi", sonradan "ölüm orucu" na dönüşen eyleminizi anlatır mısın? Biz dışardakiler o süreçte, gerek renkli basından, gerek muhalif basından hep erkekler koğuşunun haberlerini duyuyorduk. Kadınlar koğuşunda süreç nasıl başladı? Direnişe kadınlar nasıl katıldı?

www.kurtulus.org

Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'nde yatıyordum. Sürecin başından itibaren, kadınlar koğuşu siyasi tutsakları oldukça canlıydılar. Açlık grevinin başlangıcı bile, kendi içinde çok özel bir şölenle başladı. Bizden önce 45 günlük açlık grevleri deneyimi vardı, onun sonuçlarından hareketle, bu dönemin çok daha ağır geçeceği bekleniyordu. Devlet de bu sürece çok iyi hazırlandı. Cezaevlerinde idare edemedikleri benzer şeyleri sürekli kamuoyuna yansıtarak psikolojik bir hakimiyet sağlayıp, "saldırırsak yeridir"i söylettirmeye çalışıyorlardı. Bütün bunlarla beraber başlayan genelgeler, saldırı kararnameleri sürecin çok ağır geçeceği öncesinden tesbit edilen bir durumdu. Doğal olarak biz, açlık grevine başlarken beraberinde ölüm oruçları ya da işgal eylemleri olabileceğini tesbit edebilmiştik. Böyle bir hazırlığımızda vardı. Kadın arkadaşları ben şöyle tanımlayayım; ben 12 Eylül döneminde de cezaevinde yatan biriyim. O dönemleri biraz incelediğimde kadınların çok daha direngen olduklarını düşünüyorum, sadece açlık açısından değil, gözaltındaki tutumları itibariyle olsun, cezaevinde tutsak kaldıkları koşullar olsun kavradıkları oranda çok iyi sarıldıklarını düşünüyorum. Sayısal olarak siyasi atmosfere katılma oranı düşük olsa da, direnişçi tavrımızla kadınların müca delede daha iyi olduklarını düşünüyorum. Bu kendi içinde bir doğallıktır da. Çünkü kadın, iki kez daha dirençli, iki keç daha inançlı olmak zorunda. İki zincire karşı mücadele ediyor.

"Hemen ölmek gibi bir çabamız yoktu"

• Neden cezaevinde idin? Kadınlar kendi aranızda neler konuştunuz? Sen dayanamazsın veya...

Ben gözaltına alındığımda, 1996, 8 Martı'na hazırlık çalışmaları yaptığımız bir dönemdi. Ankara'da demokratik bir kadın platformunda yer alıyordum. 6 Mart günü gözaltına alınmıştım ve elimde çalışmaya ait bir çok materyal vardı. Bu yarışın içinde doğal olarak, uzun sürdürecek arkadaşları seçmek durumundaydık. Hemen ölmek gibi bir çabamız yoktu. Doğal olarak da, daha uzun erimli götürebilecek, fiziksel olarak da kendi çapında bir hazırlık taşıyabilecek arkadaşları öncelikle seçmek durumundaydık. Bir de bu onuru taşıyabilecek özellikte arkadaşlar olabilmeliydi. İşin bir tarafı da duygusaldı tabii. Herkes kendisini diğerinin önüne çıkarmaya çalışıyordu. Yoldaşlık bağları, sevgi, bütün bunlar hızla harekete geçen unsurlardı. Herkes birbirinin en küçük rahatsızlığını kullanır hale geldi. Kusmaya başlayanlar gizlemeye çalışıyordu.

Sağlık problemlerinin tartışılması bir yana, çıkış koşulları da hesaplanıyordu. Örneğin benim açımdan; Atılım Gazetesi muhabiriydim, tutuklamalarını gerektirecek herhangi bir koşulum yoktu. Gözaltında ifade vermediğim ve açlık grevlerine katıldığım için sırf bu kararla "örgüt tavrı" tanımlamasıyla tutuklanmıştım. Hukuki sayılabilecek hiçbir şey yoktu.Bu nedenle de tahliyesi en hızlı beklenenlerdendim, bu da kullanıldı. "Sen çıkacaksın" diye. Bir diğeri anneydim. Atmosferin asla bu yanıyla tatışılmayacağını söyleyerek, buna özellikle karşı çıkmıştım. Bu kavgaya katılırken de bu rolümü bilerek katılmıştım, kavganın bedel gerektirdiği yerde annelik tartışılamaz diye. Tabii, bunu biraz sertçe götürünce bu geri tepti. Aslında bunu söyleyenler, bilmediklerinden değil, kendi içinde avantaj sağlamaya çalışıyordu. Sohbetlerimizin birinde, ölüm orucu şehidimiz Hüseyin Demircioğlu bana şunu sormuştu; "Neden bu kadar ısrarlısın?" . Açıklamakta zorlanıyordum, gerçek duygularımı ilk kez o zaman ifade etmiştim, çok genç arkadaşlarımız var, burada annelik içgüdüsü müdür, duygusallık mıdır , bilemiyorum . Kim dilini iyi çalıştırdıysa o direnişçi oldu. Koğuşta bulunan yedi kadından beşimiz eyleme katılmış olduk.

• Bir de annesin?!...

Bir kızım var ve o günlerde 9 yaşındaydı. Doğrusu başından itibaren, böyle bir mücadeleyi seçmek bir he

www.anarsi.org

saplaşmadır. Kızım henüz çok küçüktü, beni anlayabilecek miydi? Bu soru bakımından, yazma ihtiyacı, ona bir şeyler verme ihtiyacı doğdu. "Ölüm orucuna yatıyorsunuz ama, ölmek aklınıza çok da gelmiyor", bu bakımdan her defasında; o atmosfere gireyim öyle yazayım diye düşünüyordum, Çünkü yarın mektuplaşabilecekmişim gibi mektup yazabiliyorum. İlerleyen günlerde gerek bellekte zayıflamalar, gerek vücudun hızla düşüşünü hissediyordum, o sıralar neden daha önce yazmadığımı düşündüm.

• Ailen nasıl tepki gösterdi? Kızın bu süreçte neredeydi?

Başından beri bir hazırlık vardı böyle bir süreç için. Sadece aileler değil, görüşe gelen herkese yansıyan, hazırlatılan bir durumdu. 12 Eylül döneminde de yattığım için, uzun bir tarihimiz var aileyle. Tabi bu bilgiyi almak onlar için rahat bir şey miydi? Hayır. Ama, niye sen? ya da yapmamalısın gibi çok özel bir tavırda bulunmadılar. Çok sonrasında, tahliyeden sonra duygularını anlatıyorlarlardı; biz desek de o yapacaktır, bunu söylemenin çok da anlamı yok diye, düşünmüşler. Annem çok duygusaldır. İlk görüşte kızımı istedim ölüm orucuna yatınca . Ankara dışında oturuyorlardı, kızımı getirmişlerdi ve umarım annem gelmemiştir diye düşünüyordum. Çocuğun yanında ağlamasını istemiyordum. Kızım, teyzesi ve anneannesiyle gelmişti ve annemden hiç beklemediğim bir tavır, daha soğukkanlı bir duruş vardı. Asla yıkmaya çalışmıyor, hatta " diren kızım, başaracaksın" diyor. Sürece tümden ortak oldular.

• Kadınlar olarak ne gibi talepleriniz vardı?

Kadınlar olarak, çok özel taleplerimiz yoktu. Ölüm orucuna yatarken de, salt bizim talepler üzerinden merkezileşmemiştik. Dışarıdaki atmosfere bir kaldıraç olmayı istiyorduk. Cezaevlerinde yatanlara saldırıyı hedefleyen, 6-8-10 Mayıs Genelgeleri diye çıkartılan kararların kaldırılması da hedeflerdendi.

• Hiç aklına geldi mi, eylem ölüm orucuna dönüştürülmemeli diye?

Hayır. Çünkü taleplerin kendisi, genel olarak 12 Eylül'ün tutsaklık politikalarını yeniden yaşatmaya yönelikti. Yavaş yavaş ona doğru götüren bir tarz vardı. 12 Eylül sonrasında değişen süreç, yine ölüm oruçları süreçleriyle birlikte kazanılan olanaklardır. Parça parça bu olanaklar elden alınıyor. Doğal olarak, kazanılmış bir hak, yeniden ölümler tartışılarak geri verilemezdi. Çünkü, siyasal bir kimliğin, kendi kimliğini yaşayamaması zaten bir ölümdür. Bu kimliği öldürmektense, bedel ödeyerek de olsa kazanmak ve devam ettirmek bir görevdir.

• Kadın olmaktan kaynaklanan bedensel sorunlarınızı nasıl çözüyordunuz?

Ölüm orucuna başladığımız andan itibaren, vücudun mikroba karşı hassasiyeti dikkate alınarak, ölüm orucu direnişçilerinin oturup kalktığı yerler dezenfekte ediliyordu. Bizim her ihtiyacımızı karşılamak üzere, nöbetçi arkadaşlarımız vardı. İlk günler bunda biraz zorlandım, çünkü henüz oturup kalkabiliyoruz. Özel bir şey henüz başlamamış ama, en az enerji sarfiyatı için çalışılıyor. Örneğin, bizim beyaz plastik sandalyelerimiz vardı dezenfekte edilmiş, başka sandalyelere oturmadığımız için nereye gidiyorsak onlar da arkamızdan taşınıyor. Ben huzursuz oluyordum ilk günler, yapılmasın diyordum. Yaklaşık 20 kilo kadar zayıflamışım. Artık nöbetçi arkadaşlar tarafından, kucakta taşınıyoruz. Biberonlarla sular verilmeye çalışılıyor. Herkes kendisini nöbetçi sayıyor. Vücudumuzu, her şeyimizi bu arkadaşlara teslim ediyoruz. Tuvalet ihtiyacından, banyoya kadar... Ben bu süreçte, bizden çok o arkadaşların acı çektiğine inanıyorum. Biz, bir eylemin başarıya ulaşması için en son sınırı yapıyoruz, içimiz rahat. Ama onların öyle değil.

• Ölüm orucu sonrasında nasıl bir tedavi oldu?

www.direnisarsivi.org

Hastanedekilerin sizlere karşı tutumu nasıldı?

Tümünü aktarmak zor tabi. Hafızada zaman zaman problemler yaşıyorum hala. Hastanede 1 hafta kadar yoğun bakımda kalmışız galiba. Başlangıçta, şırıngayla ağzımıza süt ve su boşaltılıyordu. Sonraki günlerde, bir iki kaşık sütle patates püresi veriliyordu. Serumlar uzun süre devam etti. Çok fazla o dönemi hatırlamıyorum ama, geçenlerde şunu öğrendim. Ankara'ya gitmiştim, hemşire bir arkadaşla bir sendikada karşılaştım, o anlattı.

AYÇE İDİL ERKMEN Ölüm orucunda, ölen tek kadın eylemci. 1970 Kırklareli doğumlu, 3 yıl 9 ay cezası vardı. 26.7.1996 'da eylemin 68. günü, Çanakkale Cezaevi'nde öldü. Silivrikapı Mezarlığı'nda toprağa verildi. Sanata dair işlerle uğraşıyordu. Müzik, yazarlık, oyunculuk...

Bunlar hastaneye kaldırıldığımızı öğrenir öğrenmez, üç-beş sendikalı hemşire izin alıyorlar ve gönüllü bakıcı olmak istiyorlar. İlk gün yetkililerin habersiz olmalarından faydalanarak bizlere müdahale ediyorlar, ancak ikinci gün onlar çıkartılıyorlar o görevden. Daha gerici, daha düzenle barışık kesimleri veriyorlar oraya, kötü denebilecek bir şey yapmıyorlar ama, siz de ne gerektiğini bilmiyorsunuz zaten. Ankara'da açlık grevi sonrası ciddi bir tedavi olmadı. Problemlerimizin kalmasının ciddi bir nedeni de, başından itibaren B1 vitaminin ilk etapta verilmemesiymiş. Serumla birlikte Bl vitamini verilmesi gerekiyormuş. Hepimizi bir odaya koydukları için, kısmen daha iyi olan arkadaşların bilebildikleri kadarıyla, o bölümde nispeten daha iyiymişiz. Ancak hastanede tutukluların kaldığı bölüme alındıktan sonra. durum daha da kötüydü. ilk günden makarna-pilav bile yedirmeye başladılar. Çapa'ya geldikten sonra kısmen öğrenebildim ne yapılabilir diye.

• Çapa'ya ilk süreçte mi nakledildin? Şu anda tedavin devam ediyor mu? Halen ne gibi rahatsızlıkların var?

Hayır. Çapa'ya tahliye olduktan sonra, 96 Ekim ayında geldim. O dönem de yoğun bir görme bozukluğu vardı. Renklerle ve seslerle seçmeye çalışıyordum... Sürekli çıkartıyordum. Sürekli bir baş ağrısı, eklem ağrıları, baş dönmesi gibi bir dizi şey vardı. Görmede hala problem var. Görüntü atlıyor. Televizyondaki görüntünün kayması gibi bir şey var. Rahat dengeyi sağlayamıyorum. Ama, son zamanlarda daha iyiyim. Halen Çapa'da tedaviye devam ediyorum. Bunların bazılarının kalıcı olma ihtimali varmış. Çok bilinmemekle beraber, gözdeki, kulaktaki ve dengedeki problemlerin daha uzun süreli kalabileceği, belki dengede.

Bir değişme sağlanabileceği, ancak diğer ikisinin kalıcı olabileceği düşünülüyor. Şu anda daha çok vitaminle tedavi ediliyorum.

• Eylemdeki diğer kadın arkadaşların durumu nasıl?

Zeynep'in durumu kötü. Zeynep, Yıldız ve ben, yaşlı kuşaktan üçümüz ağır durumda olanlarmışız. Zeynep'te -soyadını hatırlayamıyorum-hasar çok daha ağır şimdi. Henüz hafıza kendisini tam iyileştirebilmiş değil. Gelgitler olduğunu öğrendim.

• Ölüm orucundaki arkadaşların ölüm haberini aldığında neler hissettin? Korkuların, kaygıların...

Hayır korku olmadı. Çünkü, böyle bir şeye hazırlanarak yatıyorsunuz, ilk etkilendiğim Aygün oldu. İlk şehidimiz. İlk kez çok yoğun bir öfke hissettim. Öfke de moral düzeltiyor, kışkırtıyor. Daha fazla zafer inadına dönüştürüyor. Sonraki ölümlerde de duygularımı pek

www.a...org

yaşayamadım. Bir şeyler öğreniyoruz. Yüreğimizde öfkeleniyoruz ama çok yoğun duygular yaşayamıyoruz. Direnişten bir ay sonra o duyguları yaşamaya başladım. Anlatıldıkça ağlamak gibi yoğun duyguları yaşadım. Hiç beklemediğiniz bir şeyi duymuş gibi değilsiniz. Ankara'da şehit verdiğimiz, tanıdığımız, saygı duyduğumuz Hüseyin Demircioğlu'nun haberini aldığımda, konuşmak istiyorum ama konuşamıyorum, sadece kafamda bir tek cümle var; 'zaferi mutlaka alacağız Hüseyin' . Ona bir söz veriş. Kendinizi ölmeyecekmişsiniz, yaşayacakmışsınız gibi. Ağlama olup olmadığını bilmiyorum ama, bütün vücudumun titrediğini hatırlıyorum.

• Şu anda bir kadın yapısı içinde yer alıyorsun. Neler yapıyorsun?

Zor bir çalışma, kadın çalışması. Kendi içinde zor ilerleyen bir çalışma. Uzun yıllardır böyle bir çalışmanın içindeyim. Kadınlara ulaşmanın bir çok araçları içinde oldum. Diyelim, bir gazetede çalışıyorsunuz ama, kadın haberlerine koşuyorsunuz. Daha çok kadın haberlerini sizin yapmanız gerektiği duygusu uyanıveriyor. Kadın çalışması yavaş ilerleyen bir çalışma. Ben kadınlarımızın, daha kendilerini sorguladıkları oranda bir başarıya ulaşacaklarına inanıyorum. Bir şeyler var ve değişmiyorsa, bunu bir başkasından beklemek yerine, kadın kendisinden beklemeli. Kadın, kendisini sorguladığı koşullarda kendi zaaflarını bulacak, bunun üzerinden sonuçları değiştirecektir diye düşünüyorum.

• Sana çok teşekkür ederiz, yorduk seni. Son olarak neler söylersin?

Şu sıralar yine bir açlık grevi yaşanıyor cezaevlerinde. Her direniş kazanmayı bekler. Kazanmayı hedeflediğimiz nokta da, bu ölüm de olsa, seçeceksiniz, bu götürülmek zorundadır. Yeni bir direniş dönemi başladığını da dikkate alarak özellikle uyarıyorum, insanlarımızın 45 li günler sınırı, sınır olmaktan çıktı. 30 lu günlerden sonra bile çok hızlı çöküşler ve ölümler beklenebiliriz. Yoğun bir yıpranmışlık var. Sık sık cezaevlerinde açlık grevleri yaşanıyor. Kısa süreli de olsa, sık sık yaşanan bu durum vücudu hayli tahrip ediyor. Uzun erimli bir açlık grevi diye tanımladığımızda daha kötü sonuçları hızla beklemek gerekiyor. Kaygım şu, kanıksanan bir şey var: açlık grevlerine karşı halkın kanıksayan bir yanı var. Bunu reddetmeleri gerekiyor. Kanıksamayı reddetmeleri gerekiyor. Yeni bir ölüm oruçları sürecine girmeden bu talepleri sahiplenmek gerekiyor, bu talepler kayıplar, infazlar, itirafçı yapma, Kürt ulusuna yönelik saldırılar ve benzeri bir çok şeyler. Bunlar hepimizin talepleri, hepimizin sorunları. Bu eyleme giderken, Ahmet'in, Zeynep'in özel ihtiyaçları talep edilmemiştir. Bu toplumsal ihtiyaçların talepleridir. Hepimizin sahip çıkması gerekir. Örneğin şu anda açlık grevlerinin merkezine oturan talep, Güney Kürdistan'daki imha politikasıdır. O açlık grevini sahiplenerek, talebine sahip çıkmış oluyoruz. Bu benim de talebimdir çünkü; Daha önceki soruları da cevaplayan bir şeydir bu, açlık grevleri veya ölüm oruçları neden seçiliyoru. Biz eğer dışarda bunu cevaplayabilseydik, cezaevlerindekiler de bu süreci yaşamamış olacaklardı!.....

ÖLÜM ORUCUNDA YİTİRDİKLERİMİZ

Aygün Uğur	21.7.1996	63. gün	Ümraniye Cezaevi
Altan Berdan Kerimgiller	23.7.1996	65. gün	Sağmalcılar Çezaevi
İlginç Özkeskin	24.7.1996	66. gün	Sağmalcılar Cezaevi
Hüseyin Demircioğlu	25.7.1996	67. gün	Ankara Merkez Kapalı Cezaevi
Ali Ayata	25.7.1996	67. gün	Bursa Cezaevi
Müjdat Yanat	25.7.1996	67. gün	Aydın Cezaevi
Tahsin Yılmaz	26.7.1996	68. gün	Sağmalcılar Cezaevi
Yemliha Kaya	27.7.1996	69. gün	Sağmalcılar Cezaevi
Hicabi Küçük	27.7.1996	69. gün	Bursa Cezaevi
Osman Akgün	27.7.1996	69. gün	Bursa Cezaevi
Hayati Can	28.7.1996	70. gün	Bursa Cezaevi

www.serxwebun.org

Dı mone bine gozu

OZIEM Şengül

Hata bonç ser dewede bino ez ve dumonu ne ape hora yane ma domene derozu payız ke amene ma,dumon biyene top turık estene herme hu şiyene bıne gozu. Ez ve çena ape hu gulera sere ma ju bi gule mıra gore gevane biye yi mıra ave turike hu kerdene pır. Geğanek muri soy heriğu kerdene top mı- ve gulera zof dene pero ez gulera zof tersene hevike çiyebino takatamı daara gore senıke biye eke şiyene bıne gozu none zoj estene turik hata sonde urte pıre gozu de nu goz soy murira zere hu kerdene mırd . Dumonena osen çıka rında hinima ez ve -deruzune hora butu payız dewe cerde urte bine gozude gevjdene feke gule zov kıfırbazbı ama çimemı honde gozude nibi jede kerde top senık turık biyo pır omıre mıde nibi.

Butu omnon şiyene bijeku roza hata sonde tij vera- vesene bıjekura hasnıkerdene roze huvıra nıken dumone apemı hire bırayemı sünetkene mı, çiçeğ vetene niyeso hodeniyo zu hette meyman

Yoyise sima dayma na dinade mekediyo

ame zu hette zurnavedavulu cinene zu hette gost pozene zu hette çene ozev biye top zuminde keseykene huyine çene ozev dayma amene li dayamı vatene ana mare tene kılamu kesune kanu keseybıke.

Moamık vatene male çeneye kare ise sıma çino yene mıde kaykene uncayk moamı çenura nı heriyedene çeney ke dormede biyene top hem rekıs kaykerdene hem kılamu vatene . Geğanek yareniyera ğeverdane sünet ketiy'o hire bırayemı vıştane moamı gurete pıra çevesayı vıştano kırmalik sero lazo'kıde je oye' yeno nat sono dot.

Mılet nono hu yerdo rakıye hok sımıto ta 'nara erzene ta' kılamu vazene eza fekırek niyeso harera'ta mı esta biyo tesan, urte aralığ de zu demluğe 'çinkın neru çutur demlığ guret tikmise feke hu kerd henke sımen je 'bomu hode niyo zere mı henke veso eke zere demlığ de hu nebiya sole ve -yole adır kerda zere demlığ gireyna, naveyve-de zere nakalabalığde tubiya uska urte kalabalığde caverde yo-yamına bese'nıken bızırçın feke mı zeremı veseno merdo hora Ah dumonen dumonen tu hem cahila bilmeza hem yaşame osende çı ka rında hore na yazı bu yene dumonena hu bare hu vir■

www.arsiv.org

Kadın kurtuluş hareketi ayrılıkçıdır!

FATMA Kayhan

Bağımsız kadın örgütlenmesi meselesi yıllar önce çok tartışıldı ve bir yere konuldu. Yeniden tartışmak, bu konu üzerinde yazmak doğrusu çok içimden gelmiyor. Ama anlaşılıyor ki, halen tartışılmaya ihtiyaç var.

Kadınların kendi ezilmelerine karşı; diğer baskılara karşı yürütülen mücadeleden ayrı, bağımsız bir mücadele vermeleri gerekir. Kadınlar ulusal, sınıfsal, ırksal farklılıkların ötesinde, bir cins olarak bütünsel bir aşağılanmayı yaşar. Bu ortak paydaya rağmen, kadınların kendi içinde de taşıdıkları farklılıklar var. Bu da parçalı örgütlenmeyi gerekli hale getirir. Cinsiyete dayalı, kadınlar ve erkekler olarak bölünmüş toplum.

"Kadın kurtuluş hareketi sadece kadınlara açık, kolektif çalışmaya dayanan ve anti-hiyerarşik örgütlenmesiyle, önderlerin asgari egemenliğini öngören siyasal bir örgütlenmedir."

Erkek iktidarına dayanan bu sistemde kadınlar eziliyor. Cinsler arasında politik bir ilişki var, bu da iktidar mücadelesi doğuruyor. "Cinsler arasındaki ilişki politika ışığında incelenebilir mi?" diye soran Kate Millett şöyle cevaplar, "Biz politika derken, güçlülük temeline dayanan ilişkilerden, bir grup insanın bir başka grup tarafından yönetildiği düzenlerden söz edeceğiz.... Politikayı ırklar, kastlar, sınıflar ve cinsler gibi kesin çizgileri olan gruplar arasındaki bağıntı ve karşılıklı ilişki çerçevesi içinde tanımlamak istiyorum". Kate Millet bunu, "belirli grupların durumlarının böylesine değişmez ve ezilmelerinin böylesine sürekli oluşunun tek nedeni, bu grupların, toplumca kabullenilmiş politik yapılarda temsil edilmeyişleridir" şeklinde açıklar. (1)

Ülkemizde, ezilen geniş gruplar olarak kadınların ve Kürtlerin durumu, politik olarak kendilerini ifade edemeyişleri, iktidar karşısındaki konumları bu tezi açıkça doğrular nitelikte. Gerek özel, gerekse kamusal alanda cinsler arasında ezme/ezilme ilişkisi yaşanır. Kadınlar, erkekler tarafından sürekli bir denetim altında tutularak yönetilirler.

Cinsiyetçilik, bir cinsin diğer cins üzerindeki hakimiyeti diye tanımlandığında, erkeklerin kadınlar üzerinde kurduğu iktidar bu sistem içinde daha iyi anlaşılır. Bu cinsiyetçi sistem, aynı zamanda kapitalizme eklemlenmiş ve karşılıklı olarak birbirini besler. Burada ısrarla vurguladığımız, tek tek ve toplu olarak erkeklerin ayrıcalıklı bir durumda olduğu, bundan çıkar sağladığıdır. Ev işleri örneğinde görüldüğü gibi, kadının karşılığı ödenmeyen ve neredeyse karın tokluğuna yaptığı bu işlerde, erkeğin çıkarı var. Çamaşırını sürekli kuru temizlemede yıkatsa, yemeğini dışarda yese, ev temizliği için dışardan ücretli temizlikçi tutsa bunların tümü için vereceği parayı bir hesaplayın. Ama kadın tüm bunları titizlikle ve karşılıksız yapar. Bunların hepsi ayrı bir iş alanı iken, kadınların tüm bu yaptıkları üstelik işten sayılmaz.

Bu durumda erkek rolünün üstünlük ve ayrıcalıklarına karşı verilen bir mücadele olmadan kurtuluş hayal olur. "Kadınlar, bir grup olarak ezilmektedirler ve her ne kadar bütün ezilen grupların belirli bir dayanışma içinde bulunmaları gerekliyse de, kendi durumlarını kendilerinin kavrayabilmeleri için, çözümlemelerini de kendilerinin yapması gerekir.

Militan bir kadın örgütü olarak kadın kurtuluşu, hem kadınların varolan toplum içersindeki ezilmiş-ezik davranışlarıyla mücadele etmekte, hem de ezilme du

www.marksizm.org

rumunu çözümlenmesi için gereken siyasal temeli sağlamaktadır." [2]

Yukarıda anlatılan nedenlerle, yalnız kadınlardan oluşan bir hareketten rahatsız olanlar var. Ama meselenin dinamiği bunu gerektiriyor. Kadınlar, erkeklerden ayrı ve onlar tarafından gerçekleşen bir ezilmişliği yaşıyor, bu temel olgudan hareketle kadınların ayrı, kendileri için örgütlenmesi son derece olağan. Bu örgütlenme içinde, kadınlar etkin olmayı, kendilerine güven duymayı öğreniyor. Erkekler, bulundukları yerde egemen rollerini kolay terketmiyorlar. "Kadın kurtuluş hareketinin ayrılıkçı siyaseti, kadınların ezilişlerinin başlıca ortaya çıkış biçimlerinden birinin, çekingenliklerinin, kendine güvensizliklerinin bir ürünü olmuş olabilir. Ama daha önemlisi, bunun hareketin temel teorisinin kurulmasındaki etkisidir" [3]

Görüldüğü gibi, ayrı örgütlenme kurtuluş sürecinin de bir parçasıdır. Önderliğin yadsınması ya da en aza indirgenmesi, toplumda varolan, rekabetçi kadın-erkek veya kadın-kadın ilişkilerinin de ortadan kaldırılmasını hedefler.

Bütün bunlar, kapitalizm koşullarında erkeklerin ezildiği gerçeğini ya da farklı ezilmişlikler olduğunu görmemizi engellemez. Ama kadınlar, özgül ezilmişlik durumlarının çevresinde örgütlenmedikçe ütopyacılığın ötesine geçemeyiz.

Sürekli edilgen ve uslu olmak üzere yetiştirilen, bu şekilde toplumsallaştırılan kadınlar, bir kez daha arka sıralarda kendilerine yer verilmesini istemiyorlarsa ayrı örgütlenmek durumundadırlar.

Nasıl bir yol?

Bunları aşmak için daha başında çalışma ilke ve anlayışında nasıl bir yol izlendiği önemli. Kadın kurtuluş hareketinin ideolojisi olan feminizm, kendine özgü yeni yöntemler ve kavramlar geliştirdi süreç içersinde. Küçük gruplar, bilinç yükseltme, özel olanı siyasal olana dönüştürmek gibi.

Özetleyecek olursak, "kadın kurtuluş hareketi sadece kadınlara açık, kolektif çalışmaya dayanan ve antihiyerarşik örgütlenmesiyle, önderlerin asgari egemenliğini öngören siyasal bir örgütlenmedir." [4]

Kadın kurtuluş hareketi içinde önemli bir kavram olan bilinç yükseltme; "Kadınların gizli, bireysel korkularını, bunların toplumsal sorunlar olduğu yolunda ortak bir bilince dönüştürmek, öfkeyi, kaygıyı ve acı veren şeyi açığa çıkarma, serbest kılma mücadelesini siyasala dönüştürmek...." [5] şeklinde açıklanabilir. Küçük gruplar içinde bunu gerçekleştirmek mümkün. Konuşulmayan, özel olan siyasal olana dönüştürülür.

Kolektif (ortak) çalışma, üzerinde en çok durulan konulardan biridir. Bir yandan toplumun her alanında varolan baskıcı yapının yarattığı hiyerarşik ilişkileri kırmak, öte yandan da kadınların gerek özel, gerekse kamusal alanda yaşadıkları yalıtılmışlık, dışlanmışlık veya erkeklere ayak uydurma, onlara göre tanımlanma, belirlenme zorunluluğuna karşı çıkma, bunu yıkmanın bir yolu olarak kolektivizm benimsenmiştir.

Rotasyon (yapılacak işlerin sırayla yapılması), kolektif çalışmanın hayat bulmasını sağlar. Bilginin tek elde toplanmasını önlediği gibi, birlikte çalışan kadınların tümünün zamanla her işi öğrenmesini, gelişmesini beraberinde getirir, ortak işi kolaylaştırır. Görüldüğü gibi, ayrı örgütlenme kurtuluş sürecinin de parçasıdır. Önderliğin yadsınması ya da en aza indir

www.kaosvakfi.org

genmesi, toplumda varolan, rekabetçi kadın- erkek veya kadın-kadın ilişkilerinin de ortadan kaldırılmasını hedefler. Bu kolektif çalışma, en azından bunları aşmanın zeminini yaratır. Bu da kadınların kendi başlarına kalarak, kendileri için örgütlendiklerinde ortaya çıkabilir. Deneyim paylaşımı, ortaklığı kurar.

Yan kurumlar olarak mı, kendisi için mi örgütlenmek ?

Bağımsız örgütlenen kadın gruplarının, parti, sendika veya dernek gibi kurumların kolları ya da yan örgütleri şeklinde çalışan yapılardan farkları vardı. Bunların da kadın kurtuluş hareketine olan yararlarını yadsımıyoruz. Varlıkları anlamlı çünkü, bulundukları kurumlar içersinde kadın meselesini gündemde tutuyorlar, kendi başlarına kaldıklarında sorunlarının varlığını, önemini farkediyorlar, aynı kurum içindeki erkeklerin tutum ve davranışları üzerinde kısmen değişikliğe yol açabiliyorlar. Ama burada yer alan kadınlar, kurumun diğer işlerinin yanısıra kadın meselesi ile ilgili faaliyetleri yürütebilir. İşler arasında bölünme yaşayacağı gibi, genellikle tercihe zorlanır ve çoğu kez bunun rahatsızlığını yaşar. Kurumun genel politikası içinde kadın meselesi bir parçadır ve çoğu kez "parça bütüne feda edilir". Bu siyasi partilerde çokça yaşanan bir durumdur. Örneğin, kadın toplantısının olduğu günlerde, çocukların ortalıkta dolaşması bir çok erkeği rahatsız eder ve "parti ciddiyetiyle" bağdaştıramazlar.

Bağımsız örgütlenen kadın grupları, her şeyden önce söz ve karar mekanizmasında özgürdür. Birilerine veya kurumun politikasına ters düşmek ya da bunun çıkarlarını gözetmek gerekliliği duymazlar. Taktik ve stratejilerini kendileri belirlerler.

Bağımsız örgütlenen kadın grupları, her şeyden önce söz ve karar mekanizmasında özgürdür. Birilerine veya kurumun politikasına ters düşmek ya da bunun çıkarlarını gözetmek gerekliliği duymazlar. Taktik ve stratejilerini kendileri belirlerler. Kurumlar üzerinde ayrı bir güç olarak, baskı grubu oluşturabilirler.

Örgütlenmelerinin varlık nedeni kadın kurtuluşu olduğu için, uzun vadeli örgütlenmelerdir. Kendileri bir bütündür, hiçbir şeyin parçası değildir. En önemli farkı, kendi örgütlenme tarzı ve bunun uygulanışında ortaya çıkar. Bunu yukarıda anlatmaya çalıştık.

Ayrı örgütlenen kadın hareketi sayesinde, kadınlarla ilgili bir dolu araştırma yapıldı. 1960'ların sonunda gelişen 2. dalga feminizmle birlikte günümüze dek kadın kurumları gelişti. Kadınların tarihinin yazılmaya başlaması da bu döneme denk düşer.

Belki maddi sıkıntı çekmek, arkalarında daha güçlü olanaklara sahip kurumların varlığından yoksun olmak gibi dezavantajlara sahip olabilirler. Bunlar kendini anlatmak, daha fazla kadına ulaşmak konusunda zorluk çıkarabilir. Ama zaman içinde kadınların, kendileri için savaşım vermelerinin politik yararları yanında bu tür engeller son derece tali olur ■

SÜRECEK

KAYNAKLAR

[1] Kate Millett, Cinsel Politika, Syf.45.

[2], [3], [4], [5] Juliet Mitchell, Kadınlık Durumu, Syf.141-143-217

[6] Bu konular daha fazla açılıp, tartışılacak.

www.aylinnur.org

Kurallara uy! Yoksa yurttan atılırsın

ZEYNEP Dara

Geçtiğimiz Nisan ayında Vezneciler Kız Öğrenci Yurdu'nda kalan on öğrenci, eylem yaptıkları gerekçesiyle yurttan atıldılar. Bu öğrencilerden biri olan, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi 4. sınıf öğrencisi Gül Doğay ile yaşadıkları ve olayların gelişimi üzerine sohbet ettik.

• Toplam on öğrencinin yurttan atılmasına neden olan olayları anlatır mısın?

"Sürekli Aydınlık İçin Bir Dakika Karanlık" eylemi yapılıyordu ülke çapında. Biz de, Vezneciler Kız Yurdu'nda kalan öğrenciler olarak bu eyleme, kaldığımız yurttan katıldık. İlk günler odalarda hem ışıklar söndürülüyordu, hem de koridorlara çıkıp alkışlanıyordu. Bahçeye ilk inişimiz 26 Şubat'ta oldu. İdare, ilk kez o akşam bu eylemimize tepki gösterdi. Yurt Müdüresi Emine Alnıaçık ve Yurt-Kur Bölge Müdürü, biz alkışlayıp slogan atarken yanımıza gelerek yaptığımızın, kanunlara aykırı ve yurdun da devlet dairesi olduğunu belirterek, herhangi bir eylemin yapılmasının yasak olduğunu söyledi. Açıkça tehdit etti. Bir kaç arkadaş, yaptığımızın çok meşru bir eylem olduğunu, her yerde yapıldığını anlatmaya çalıştı. Ertesi sabah, müdüre hanım odaları tek tek dolaşarak öğrencilere eyleme katılmamaları yönünde baskı yaptı. Yurttan atmakla tehdit etti. Ama tutmadı. Buna rağmen, ertesi akşam, (27 Şubat, esas gün) tekrar bahçeye indik. Bahçeye inmeyenler balkonlardan alkış tutarak, slogan atarak destek verdiler. Yine odalarda ışıklar söndürüldü, mumlar yakıldı. Toplam beş yüz kişi destekledi. Bahçede 200'e yakın kişiydik. Halaylar çekildi, sazlarla eşlik edildi, çamaşır leğenlerimiz de ellerimizdeydi.

O akşam yurtta çalışanlar ayrılmayıp, bizi tespit etmeye çalıştılar. Pazartesi günü, sabah saatlerinde öğrencilerden 5-6 kişi anons edildi idare tarafından. İki gün sonra, müdüreyle görüştük. Bizi tespit ettiği

"Son yıllarda yurtlarda yapılan en kitlesel eylemdi, aynı zamanda öğrenciler açısından sonuçları en ağır olandı. Bu kadar toplu öğrenci atılmamıştı" diyor Gül Doğay.

www.isiyurdu.org

ni söyledi. Zaten o gün anlamıştık yurttan atacağını. Daha sonra dört kişiye savunma ve ifade metni verildi. Bunlar formaliteydi, zaten bu fikir netti, karar verilmişti. Ben de "tespit ettiğinizi söylüyorsunuz, ama kanıt yok. Nasıl tespit ediyorsunuz? Bahçe de karanlıktı!" diye sordum. Zaten bilinen kişileri yanına çağırmıştı. 15-20 gün boyunca her gün başka bir grup öğrenciyi anons etti. Tespit etmeye çalışıyordu. Örneğin, bir arkadaşın gri hırkası olduğunu iddia etti, ama yoktu öyle bir şey. Bu ara eylemimiz devam etti.

• Siz bu durumları yaşarken diğer arkadaşlarınız ne yaptı?

Daha sonraki günlerde arkadaşlarımız bize destek vermek amacıyla bir imza kampanyası başlattılar. İmza kampanyasında öğrenciler, bu eyleme sadece bizlerin değil, kendilerinin de katıldığını, bu eyleme destek verdiklerini, bundan dolayı da aynı sorumluluğu paylaştıklarını dile getirdiler. İmza kampanyası sadece yurt içinde yapıldı. Yaklaşık 110 imza toplandı. Bu imzalar idareye verildi. İmzaları götüren iki arkadaşa da ifade ve savunma metni verildi. Onlar da atıldı. İmza kampanyası sürerken, yurt yönetmeliğinin anti demokratik olduğunu belirten bir basın açıklaması yaptık.

• Anlaşılan her idareye çağırılana bir savunma metni veriliyordu. Savunmalarınız alındı mı?

Savunmalar yazılı alındı. Bu savunmalarda "meşru bir eylem" olduğu savunuldu. Ama zaten başta karar verilmişti.

• Neyle suçlanıyordunuz?

Suçlandığımız madde, yurt yönetmeliğinin 20. maddesinin f. fıkrasıydı. Bu madde, "izinsiz toplantı yapmak, slogan atmak suçu"nu kapsıyordu. Yine yurt yönetmeliğine göre, her ne sebepten olursa olsun gözaltına alınmak, yurttan atılmak için yeterli bir sebep. Savunma metinleri verildikten yaklaşık bir ay sonra atıldık.

• İmzalayanlara ne oldu?

Onlara bir şey yapmadılar. Oysa onlar da hukuksal olarak bizimle aynı "suçu " işlediklerini yazılı olarak açıklıyorlardı. Sadece imzaları idareye veren iki kişi bizimle atıldı. Toplam on kişiyiz.

• Kaç kişi imzaladı?

Bu şartlar altında yurttan 110 imzanın çıkması bile büyük başarı. Çünkü, atılma riski vardı. Ve bir çok aile çocuklarını okuldan bile alabilirdi, kalacak yer ciddi bir problemdi. Bin beş yüz kişilik yurttan, katılım beş yüz civarındaydı.

• Uzun süredir, böyle toplu atılma olmamıştı herhalde.

En son 1994'te bir kaç kişi atılmıştı. Son yıllarda yurtlarda yapılan en kitlesel eylemdi, aynı zamanda öğrenciler açısından sonuçları en ağır olandı. Bu kadar toplu öğrenci atılmamıştı.

• Yurttan atılma kararı kesinleştikten sonra neler yaptınız?

Atılma kararından sonraki salı günü yurda çok zor bir biçimde girebildik. Kimliklerimiz elimizden alındı. Nevresim takımlarımıza, yurtta olmadığımız saatlerde yurt idaresi tarafından el konulmuştu. Yine de Çarbamba gününe kadar yurtta kalabildik. Hepimiz şaşırmıştık. Çünkü, hem bayram arifesi, hem de sınav dönemiydi.

Ertesi gün, Yurt-Kur Bölge Müdürlüğü'nün önünde bir basın açıklaması yaptık. Akşam ise saat 21.00 eylemini yurdun önünde yaptık. Eylemin bitiminde polis saldırdı, yirmi arkadaşımız gözaltına alındı. Bu olaydan sonra da yapmamız gerekenin ne olduğu konusunda tartıştık, ardından dava açmaya karar verdik. Bütün bunlar yaşanırken bir yandan da kalacak yer sorunumuzu çözmek için uğraşıyorduk. Hepimizin maddi koşulları iyi olmadığından, arkadaşlarımızın yanında kalmaya başladık. Tabii bunun yanında, ailelerimizle de bazı anlaşmazlıklar yaşandı. Dava açmamız için gerekli olan parayı

www.sivilsavunma.org

kampanya yaparak topladık. Bu kampanyanın sonunda yanılmıyorsam, 13 Mayıs günü Med-Kom Kültür Merkezi'nde bir şenlik yaparak kampanyayı noktaladık.

Geçtiğimiz 29 Mayıs'ta ise İdare Mahkemesi'ne başvurarak hem yurt yönetmeliğinin iptali, hem de yürütmenin durdurulması için bir dava açtık. Yine aynı gün bizimle birlikte YÖK zede olan bir arkadaşımız da aynı taleplerle dava açtı.

• Bu atılma meselesinin yurt idaresi açısından başka şeylerle bağlantısı olabilir mi?

Gelecek öğretim yılında yurdun özelleştirme durumu var. Şimdiden "sivri tipleri" temizlemek istiyorlar, bu işlerine gelir. Çünkü, aynı zamanda 6 Kasım'da gözaltına alınanlar, hem de daha önce ve daha sonra gözaltına alınanlar yurttan atılacak. Geçen yıllar da gözaltına alınanlar oldu, ama atılmadılar. Yurtta öğrencilerin tepkilerini dile getirmesini, duyarlı olmasını, düşünmesini bile istemiyorlar. Bir anlamda diğer kalan öğrencilere de gözdağı verilmiş olacak.

• Yurtta kalan öğrenciler kendi sorunları için tepki gösteriyorlar mı?

Geçen yıllarda banyo sorunu vardı. Kimi zaman 15 günde bir veriliyordu. Isınma da iyi değildi. Giriş çıkışlarda imza sorunu vardı, bu halen devam ediyor. Şimdiye kadar tepki gösterilmedi. Gösterildiğinde de atıldılar,1994'te olduğu gibi. Yemek sorunu var, kötü ve pahalı. Çok az bir tepki gösterildi, ama başarılamadı. Bunun temel kaynağı da, yurttan atılma durumunda nerede barınılacağının sorun olması. Şayet yurtlarda öğrencilerin bu tür olumsuzluklara karşı tepki vermesi gerekiyor veya isteniyorsa, öğrencilerin en başta barınma sorunlarının halledilmesi gerekiyor. Diğer demokratik kurum ve kitle örgütleri destekte bulunursa, öğrencilerin tepki göstermesi daha kolay olacak. Çok şey de böylece değiştirilecek. Okulda tepki dile getirmek daha kolay, çünkü yaptırımı, riski daha az.

Diğer demokratik kurum ve kitle örgütleri destekte bulunursa, öğrencilerin tepki göstermesi daha kolay olacak. Okulda tepki dile getirmek daha kolay, çünkü yaptırımı, riski daha az.

• Kadın grup veya kurumlarıyla ilişkiniz ve olaya karşı tavırları ne oldu?

Gidilip konuşulsa, "yaparız, ederiz, haklısınız" denilecek. Ama pratiğe gelince birşey yapılmıyor. Bu son meselede benim bildiğim bir destekleri olmadı. Kadın grupları veya başka kitle örgütleriyle iletişimi sürekli biz sağladık. Bu da on kişinin altından kalkabileceği bir şey değil.

• Yurttan atıldıktan sonra ne yaptın?

Yurttan atılacağım sıralarda çok fazla zorlanmayacağımı düşünüyordum, öyle olmadı. Kalacak yer sorunumu kolaylıkla halledebildim ama, bir çok yönden, yeni sorunların başlangıcına neden oldu. Yine de diğer arkadaşlara nazaran benim durumum daha iyi, çünkü bir kaç ay sonra yurdu terk edecektim, son sınıfta olduğum için. Ara sınıfta olsaydım çok daha zor olurdu. Ailemle de büyük problem yaşadım bu olaydan sonra. İki aydır benimle görüşmüyorlar. Maddi açıdan zor durumda kaldım. Beklediğimden zor günler geçiriyorum.

İlk başlarda, okuldan çıkıp yurda gitme alışkanlığım, kendime göre bir düzenim vardı. Hepsi bozuldu. Son sınıftaydım, duygusal açıdan yurdu daha fazla sevmeye başlamıştım, hüzünleniyordum. Bu duyguları fazla yaşayamadım. Yurdun içinde fotoğraf çektiremedim, içimde ukde kaldı■

www.arsivakademi.org

Tulumbacı Bahriye

HACER Yıldırım

Adı çıkmış deliye/ Vız geliyor zaptiye/Karakolda müseccel/ Tulumbacı Bahriye/Vay ona yan bakanın/El şakası yapanın/Pestilini çıkarmış/Sırnaşık bahçıvanın/Saymaz sarhoş babayı/Yoktur enişte dayı/Yıldırır gelmiş olsa /Dağdaki tüylü ayı

Külhani halk şairi Üsküdarlı Aşık Razi, 1885 -1890 yılları arasında Tulumbacı Bahriye'yi bu dizelerle anlatıyor.

1875 yılında Küçüklanga'da kulübemsi bir evde doğuyor Bahriye. Babası Baha Bey meslek sahibi olamamış, gece- gündüz içen bir paşazade.

Bahriye, annesi öldükten sonra sarhoş babasıyla başbaşa kalıyor. Sokakta sürekli erkek çocuklarla oynuyor. Daha sekiz dokuz yaşında iken, sırtında pespaye bir entari, yalın ayak, keçe gibi saçlar ile mahalle tulumbacılarına katılır, Langa'dan ta Fatih'e, Fener'e, Balat'a, Galata'ya, Beşiktaş'a onlarla koşar, yangına gider gelirdi.Tulumbacı lakabı kendisine o küçük yaşından kalmıştır.

Bahriye 16-17 yaşına geldiği zaman bile, gece köşklünün narasını ve bekçinin "Yangın var!!" sesini işittiğinde elbisesinin eteklerini toplayarak yangın yerine gidiyordu.

Tulumbacı Bahriye

www.arsiv.com

Yine bir gün Defterdar'da çıkan yangın yerine gittiğinde, o devrin ünlü tulumbacı reislerinden Kahya İsmail'in kahvehanesinde iki delikanlı Bahriye ile ilgili şöyle konuşur:

"İşte meşhur tulumbacı Bahriye bu kızdır". Diğeri "Ulan... uskumru gibi kız, çiy çiy ye!.." deyince, diğer delikanlı hemen arkadaşının ağzını eliyle kapayarak:

"Sus ulan... duyarsa vallah billah ikimizi birden ayağının altına alır, pestilimizi çıkarır şu kalabalığın ortasında namusumuz beş paralık olur!..." diyor.

Bahriye, kavgacı, küfürbaz, eli sopalı bir kız olarak tanınıyor. Aynı zamanda çok güzel olan Bahriye ile, değil İstanbul esnafından bir genç, bıçkın külhanbeyi takımından bile hiçbir delikanlı evlenmeye cesaret edemiyor. Bahriye'nin Bedri adında bir itfaiye çavuşuna aşık olduğu söyleniyor. Bahriye 18 yaşında iken babası ölüyor. Ona, babasından Kapalıçarşı'da üç dükkan ile bir hanın hissesi kalıyor. Mahalle imamı Bahriye'nin evlenme çağına geldiğini düşünerek,

Küçüklanga'da sakalık yapan İlyas adında bir genci yanına alıp, Bahriye'ye giderek talip oluyor. Bahriye İlyas'la evleniyor. Evlenir evlenmez de evine kapanıyor. Gece yangınlara koşan tulumbacı Bahriye'nin evinden çıkmayışı herkesi şaşırtıyor. Bu arada, Bahriye'nin tanıdıkları İlyas'a demiryolunda başka bir iş buluyor. İlyas kazandığını eve harcamadan ve Bahriye'den gizli gizli bir sandıkta biriktiriyor.

Bahriye'nin bir oğlu dünyaya geliyor, adını İsmail koyuyorlar. İsmail üç yaşında iken babası İlyas, Bahriye'ye seyahate çıkacağını bir aya kadar döneceğini söyleyerek, biriktirdiği parayla gidiyor. Bir daha da geri dönmüyor. İlyas, Bahriye'ye boş bir kağıt göndererek ondan ayrıldığını belirtiyor. Tulumbacı Bahriye o günden sonra, Balkan Savaşı'na kadar onbeş yıl bütün sevgisini oğluna vererek yaşıyor. Kendisiyle evlenmek isteyenleri ise reddediyor. Tulumbacı Bahriye'nin oğlunu herkes tulumbacı olur diye beklerken, o İsmail'i tulumbacı kahvehanelerinin önünden bile geçirmiyor.

İsmail, 1922 yılında 18 yaşında iken Balkan Savaşı çıkıyor. İsmail, üç arkadaşı ile birlikte, annesinden gizli Harbiye Nezareti'ne giderek gönüllü asker yazılıyor. Ve iki gün sonra cepheye sevkediliyor. İsmail eve asker kıyafetiyle gelince Bahriye şaşırıyor, fakat oğlunu üzmemek için gözyaşlarını tutuyor. Ve ismail gidiyor, fakat bir daha geri dönmüyor. İsmail Edirne'de Bulgarlar tarafından kurşuna diziliyor.

Cepheye gittikten sonra oğlundan tek mektup alamayan Tulumbacı Bahriye, İsmail'in Edirne'den gelen cenazesiyle birlikte iyice eve kapanıyor. Bahriye'yi ziyaret eden herkes, onu oğlunun fotoğrafıyla konuşup, ağlarken buluyorlar. Bahriye onu ziyarete gelen o dönemin yazarlarından Vasıf Hoca'ya şöyle diyor:

"Anamı bilmedim, ağabeyim kendisini unutturdu, babacığıma çok acıdım, kocamın alçaklığı gücüme gitti, fakat buna dayanamayacağım, tahammülüm şu göz pınarlarım kuruyuncaya kadar !..." dedi.

Bu ziyaretten üç dört gün sonra İstanbul'un ele avuca sığmayan meşhur Tulumbacı Bahriyesi, mahalle bakkalı Bodos'a gidiyor ve bir binlik rakı alıyor. Bakkal Bodos Bahriye'ye soruyor:

"Misafirin mi var, Bahriye Hanım?"

Bahriye "Zamparam gelecek !" diyor. Hayatında hiç içki içmeyen Bahriye sabaha kadar binlik rakıyı içiyor. Sonra bahçedeki bir erik ağacının dalına kendini asıyor. Tulumbacı Bahriye'nin intiharını duyan tulumbacılar, tulumbacı kahvehanelerini dolaşarak herkese haber veriyorlar, cenazeye İstanbul'un tüm tulumbacıları katılıyor■

Kaynak: İstanbul Ansiklopedisi- İstanbul Tulumbacıları, Reşat Ekrem Koçus

www.anarsi.org

Keça mezinê nav malê

Fatê

Em zanin, keça mezinê nav malê gelek bi zehmetî yî.

Li nav malê keçêk mezin hebi li ser piye we gelèk bar heyî. We keça mezin gelek berbirsiyarî distînî. Ew dewla diya xwe digri. Wek diya biçûk bi. Li zaroka gişî ew dineri, kar û xebata nav malê jî lı destê we dineri. Kevanîya nav malê ewi. Pere, dîtîn û sitendandin li destê weyî.

Zarok buna xwe nabînî. Bi xweşk û birayè xwe bi hevaltî nikari biki. Li sêr wan otorîteki wek baw û dayîke digri. Me ji xweşka xwe mezin digot, "general" . Heko sêr me otorîtek we mezin hebû.

Hevalek min qal diki rji xweşka xwe yî mezin. Bave wê li ser diya wan hevî anî bû. We keçika mezin bi hevîya keti bû rekabetê, gelêk ji hevîye behecokî dı bûn. Diya wan kawêksî ve ji hewîye ne dı behecî.

Bave wan ji hewîye çi bikiriya, mecbûrî ji keça xwe jî bikiriya an jî nikarî bû li malé rûnî bi.

Ji hewîye kirasekî sor hatibi kirîn dinya rabi ser xwe jî, bawe we çi biki, ji keça xwe jî kırase sor mecbûrî bikiri.

Ew naw malê kî ji her dibistane, bi kî zewaci. Kîj, çi xebatê biki, gişî keça mezin zani û ser wan mêsêlana beyva we derbas dibi Ji we te pirsan. Wexta kabûla we ne sitendın ew wi xebata, naye çêkirin.

Xwastinê we gerek bê cîh. Lê bêlê tû rehetî ji wan ra tune yî. Ew xwe na fikirîn, dewla herkesî her tıştî dı fikirin ji bo xwe tişkî naxwazin. Dibe key ew ji bo xweşk û biraye xwe hatini we dinye.

Ji bo wxe ket tışkî nakın. Nav kar û bar emr derbas dibi û rojêk tê li paş xwe dıneri dıbini ji tışkî bı desta bikri tûneyî■

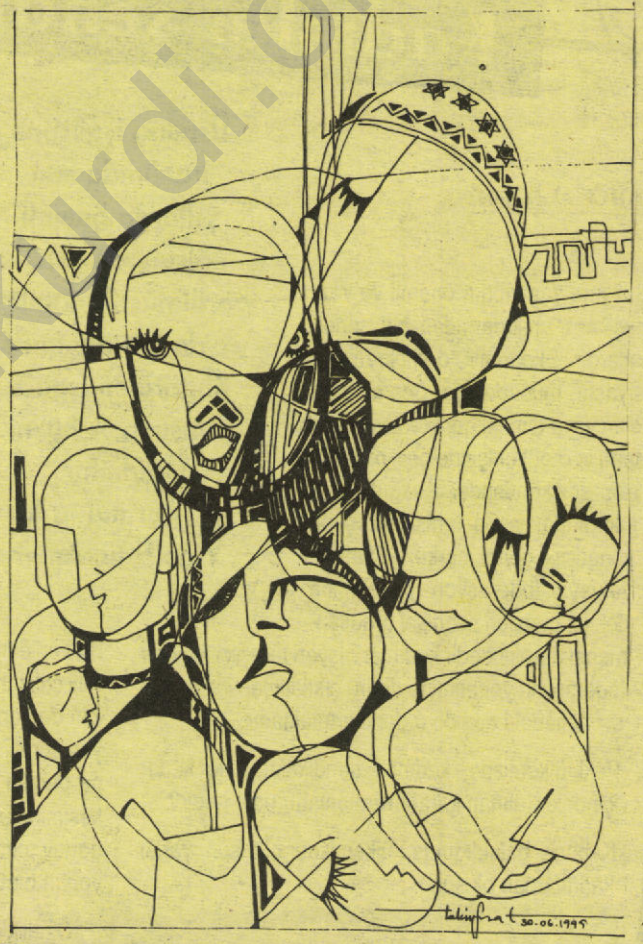

www.rizgari-kurdi.org

Kadınlar sendikal etkinliğin neresinde?

HATİCE Akdoğan

Çalışma yaşamının önemli ve vazgeçilmez unsurlarından biri sendikalardır. Ekonomik, demokratik ve siyasal mücadelede önemli rolü olan veya olması gereken sendikaların iç örgütlenişinde belli bir hiyerarşi söz konusudur. Aşağıdan bakıldığında, işyeri temsilcisi, şube yöneticisi, genel merkez yöneticisi ve/veya federasyon yönetimine dek uzanabilen sendikal örgütlenmenin neresindedir kadınlar? İşyeri temsilciliğinden federasyon yönetimine doğru çıkıldıkça, söz ve karar almadaki etki de o denli artmaktadır.

Peki ülkemizde, kadınlar sendikaların ne kadar içindeler, alınan kararlarda onların payı nedir?

Kabaca bakıldığında, ülkemizde nüfusun yarısı kadınlardan oluşur.

Üstelik, işgücüne katılımda son yıllarda önemli ölçülerde artış görülmüştür. İngiltere'de 1995 yılında öngörülen işgücü artışının % 80'ini kadınlar oluşturmaktadır. Yine Latin Amer

Ama aktif işgücüne katılım oranı erkeklerde % 71.2 iken, kadınlarda % 31.9 dur. DİE'nin Hane Halkı İş Gücü anketi Nisan '94 verilerine göre, istihdam edilen toplam 19.784.091 kişiden; 13.561.007'si erkek, 6.223.084'ü kadındır. Ev kadınları ise bu rakamların dışındadır.

İstihdam edilen kadınların 1.443.907'si kentlerde, 4.779.177'si kırsal kesimdedir. Kentlerde istihdam edilen kadınların, % 70'i maaşlı- yevmiyeli çalışırken, kırsal kesimde ancak % 8'i maaşlı-yevmiyeli çalışmaktadır. % 82 gibi büyük bir kısmı da ücretsiz aile işçisidir.

Bu verilerin ışığında, kentlerde yaklaşık 1.5 milyon ücretli çalışan kadının % 70'inin sigortalı; sigortalı olduğu için de sendika üyesi olma şansı vardır. Yani 1.5 milyon ücretli emekçi kadının % 70'inin sigortası veya buna paralel bir sosyal güvencesi var. Ama bu % 70'lik kesimin hepsinin sendikası var diyemiyoruz. Çünkü sigortalı olmasına rağmen, sendikalaşmaları yolunda yoğun bir baskı ile yüz yüzedirler.

Özellikle kadın çalışan sayısının son yıllarda hızla arttığı tekstil iş kolunda, patronların sendikasızlaştırma baskısı çok fazladır. Tarım kesiminde ücretli ve sigortalı olan % 8 oranındaki kadın, daha çok devlete ait tarım kuruluşlarında çalışmaktadır.

Yapılan araştırmalar, çalışıyor olmasına rağmen sendikalı kadın sayısının az olduğunu göstermektedir. Üstelik, işgücüne katılımda son yıllarda önemli ölçülerde artış görülmüştür. İngiltere'de 1995 yılında öngörülen işgücü artışının % 80'ini kadınlar oluşturmaktadır. Yine Latin Amerika'da kadın işgücü 1950 ve 1980 yılları arasında 10 milyondan 32 milyona çıkmıştır.

(Veriler Türk-İş Kadın İşçiler Bürosu'nun İş ve Aile Politikası adlı broşüründen alınmıştır.) Elimizde veri olmamakla birlikte sefaletin artması, ülkemizde de kadınları hızla ücret getirici işlere yönlendirmektedir.

Ekonomik sıkıntının yoğun olarak artmasından dolayı, gelişmiş ve az gelişmiş ülkelerde kadınlar ev ve çocuk bakımı işlerini de omuzlarında taşıyarak çeşitli biçimlerde ücretli, yevmiyeli işlere koşmaktadırlar. Ancak, işgücüne katılım oranları artmasına rağmen, kadınların sendikal mücadeledeki yerlerinde pek bir gelişme olmamaktadır. Bunun ise çeşitli nedenleri vardır:

www.asiyadernegi.org

Kapitalist üretimin istikrarsızlığı, son yıllarda part-time denilen kısmi çalışma biçimini devreye sokmuştur. Çok düşük yarım ücretli bu tür işlerde yaygın olarak kadınlar çalışmaktadır. Kentlerin ara ve kenar mahallerinde ve mevsimlik işlerde çoğunlukla kadınlar istihdam edilmektedir. Gelip-geçici olan bu tür işlerde çalışanlar sıgortasız olduğu gibi, sendikalaşma noktasında da hemen hemen kıpırtısız olan işyerleridir.

Kayıtdışı ekonomi denilen her türlü vergı ve sigorta hakkından yoksun işyerlerinin hızla artması yanında, ailesi açlıkla yüz yüze gelen kadınlar evlerine yakın, bugün girip yarın çıkabilecekleri bu işleri özellikle tercih etmekte, başka arayışlar içerisine girmemektedirler.

Ev işleri ve çocukların bakımı, sorumluluğu tamamen kadına ait iken, kadın da işten çıkar çıkmaz soluğu evinde alır. Bu durumda, iş saatleri dışında bir uğraşı gerektiren sendikal etkinlik için zaman ayıramaz.

Evlere iş verme yaygınlaşmıştır. Ev işlerinin yükü altında ezilen kadın, ekonomik sıkıntısını az buçuk da olsa hafifletmek pahasına, evde düğme dikme, giysilere nakış işleme, iplik temizleme, toka takma, ambalajlama...vb. işler almaktadır. Mahalle arası veya kenar mahallelerdeki işyeri patronları, her türlü denetim ve kayıttan uzak kendilerine ucuz bir işgücü alanı yaratmışlar. Yok pahasına, sigortasız çalışıyor olmanın yanında, evlere iş alma, kısa süreli işçilik örgütsel açıdan kadınları güçsüz ve dağınık kılmaktadır. Sendikalaşma oranı üyelik bazında bile bu durumda ister istemez düşmektedir.

Üstelik, işgücüne katılımda son yıllarda önemli ölçülerde artış görülmüştür. İngiltere'de 1995 yılında öngörülen işgücü artışının % 80'ini kadınlar oluşturmaktadır. Yine Latin Amer

Kadın sendikalı ama, sendika yöneticisi değil !

Bunların yanında, kadına geleneksel, dinsel bakış açısı onun toplum içindeki etkinliğini, dolayısıyla sendikal etkinliğini sınırlamaktadır..

Kısa adı ICTFU olan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun kadınlarla ilgili hazırladığı bir programda kadınların sendikalarda yönetici olarak yer almamalarının temel nedeninin doğrudan ve dolaylı ayrımcılık olduğu vurgulanmaktadır. Türk-İş Kadın İşçiler Bürosu'nun İş ve Aile Politikası adlı broşüründe ise bu konuda şu görüş vardır: "Tüm dünyadaki kadın sendika üyeleri, aile sorumluluklarının eşit olmayan paylaşımının kadınların istihdama, sendikalara ve politik yaşama tam olarak katılmalarının önündeki en önemli engel olduğunu doğrulamaktadır".

Yapılan araştırmalar, kadınların sendikal faaliyetlere katılımının genellikle üye olma düzeyinde kaldığını göstermiştir. Türk-İş Dergisi'nin Nisan 1995 sayısında bu konuda şu bilgileri görmekteyiz. Danimarka'da işçi konfederasyonuna bağlı sendikalarda kadın üye oranı % 49 olduğu halde, bu 23 üye sendikanın yalnızca ikisinde genel başkan veya genel sekreter kadındır. Alman DGB' de kadın üye oranı % 32, kadın genel başkan sayısı 16 sendika içinde ancak bir tanedir. İngiliz TUC' da kadın üye oranı % 36, kadın genel başkan veya genel sekreter gibi üst düzey yönetici 69 sendika içinde, 14 tanesinde var.

Bizde durum nasıl?

Türkiye'de durum daha kötüdür. Türk-İş'e bağlı 32 sendikanın hiçbirinin genel merkezinde kadın yöneti

www.arsivkutuphane.org

ci yoktur. Sadece, genel merkeze bağlı iki şubede kadın başkan vardır. Türk-İş yönetimini belirleyen yaklaşık 450 delegeden ise sadece bir tanesi kadın olmuştur. O da bazı dönemlerde delege olabilmiştir.

Hak-İş'e bağlı sendikalarda ise, hiç kadın yönetici yoktur. DİSK'e bağlı 26 sendikanın hiç birinde kadın yönetici yoktur. Sadece bazı şubelerinde kadın yönetici vardır.

Burada önemli bir noktaya bakmak gerekiyor. Ücretli-maaşlı bir buçuk milyon çalışan kadının çok önemli bir kısmı devlet memuru konumundadır. Devlet memurlarının 1989 yılından beri sürdürdükleri sendikal hak mücadelesinde ve oluşturdukları sendika çatılarında kadınlar çok etkili rol oynamışlardır. O dönemden bu yana iş kollarında kurulan sendikaların bir çoğunda genel başkanlığı kadınlar üstlenmişlerdir. Örneğin, Bem-Sen, Tüm-Bel-Sen, Sağlık-Sen ilk genel başkanları kurucularının çoğu kadındır. Tüm-Bel-Sen ve Tüm Sosyal Sen'in genel başkanları da kadındır. Diğer sendikalarda da, genel başkanlık düzeyinde olmasa da hem şube hem genel merkez yönetimlerinde kadın sendikacılar var.

Şu anda KESK (Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu) yönetiminde bir kadın yönetici var. KESK'e bağlı 21 sendikanın 17'sinin yönetiminde en az bir ve birden çok kadın sendikacı mevcuttur. Bu sendikalara bağlı şubelerde de kadın yöneticiler vardır. Bu anlamıyla memur sendikalarının durumu işçi sendikalarına göre çok daha iyi durumdadır. Kadınların sendika yönetimlerine ve sendikal hak mücadelesine katılımlarındaki gerilik, ister istemez toplu iş sözleşmesine ve bu süreçte de kendini göstermektedir.

Üstelik, işgücüne katılımda son yıllarda önemli ölçülerde artış görülmüştür. İngiltere'de 1995 yılında öngörülen işgücü artışının % 80'ini kadınlar oluşturmaktadır.

Kadınların rahat çalışmasına olanak sağlayacak olan işyerlerinde kreş açılması, emzirme odalarının bulunması, gerek anti-demokratik hükümlerle dolu olan 1475 sayılı İş Kanunu, gerekse de 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda bile hak olarak tanınmıştır. Yasalardaki bu maddeler, toplu iş sözleşmesi metinlerine aynen yansımakta, pratik yaşama geçirilmesi noktasında bir adım öte gidilmemektedir.

Yasalara göre, en az 100-150 arasında kadın işçi çalıştıran işyerlerinde kreş veya çocuk yurdu açılması şarttır. Böyle bir maddenin uygulanmasının denetlenip denetlenmemesi bir yana, işyeri patronları çoğu kez çalışan kadın sayısını bilinçli olarak yüzün altında tutmaktadır. İşyerlerinde kreş açılması sorununun kadın işçi sayısına endekslenmesi, aslında toplumun kendini yenilemesi, çoğalması sorununun yalnız başına kadının sırtına yüklenmesi anlayışının bir ürünüdür. Oysa sendikal hak mücadelesinin gelişmiş olduğu ülkelerde, işyerinde kreş açılmakta, hatta doğum halinde babaya da doğum izni verilmektedir.

Ülkemizde ise, sendika yöneticilerinin genel olarak sınıfsal bakış açısından yoksun oluşu, cinsiyetçi önyargısı mevcut yasa maddeleri karşısında bile alabildiğine rehavetçi davranmalarına neden olmaktadır.

Toplu sözleşme sürecini de içine alan sendikal etkinliğin güçlendirilmesi kadınlar açısından, yine kadınların mücadelede etkin olmasıyla sağlanacaktır. Hem cinsiyetçi bakış açısının geri püskürtülmesi, hem de gündelik sorunlarının ayak bağı olmasından kurtarılması sınıfsal anlayış temelinde mücadeleye başlamakla olacaktır ■

www.marksizm.org

Emeklilik hakkını kazanan ilk seks işçisi

BANU Erdovan

"Etimi, bedenimi verdim, sağlığımızı da korumuyorlar. Bunun için hep özel doktorlara gitmek zorunda kaldım. AIDS, frengi kontrolü de yaptırdım. Topluma karşı sorumluluk hissettim. Neden vesika verdikleri zaman sigortalı yapmadılar? Bize çalışma karnesi veren devlet. "

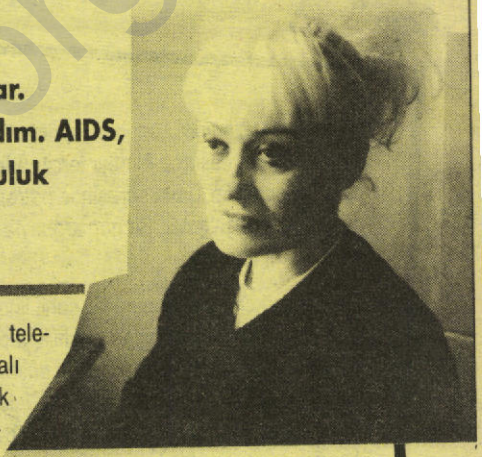

"Geçen yıl, bir akşam televizyon seyrederken, Belediye Başkanı Tayyip Erdoğan'ın bir konuşması ilgimi çekti. Genelevde çalışan kadınlara, eğer yeni bir hayat kurmak istiyorlarsa, yeni iş olanakları sağlayacağını söyledi. Bu haber beni çok sevindirdi ve başvurmak istedim. Bana iş bulacaksa, bu hayattan kurtulurum dedim kendi kendime. Başvurumu belediyeye yaptım. Bana "bekle seni ararız" dediler. Yalan. Bir yıldır ses çıkmadı. Bu arada kaç kez aradım, peşini bırakmadım. Güvenmiştim, durumumu açıkça belirtmiştim. Bana "haklısın, yapacak bir şey yok" dediler sadece. Madem yapamayacaklardı, niye söz verdiler?"

Yukarıdaki sözler, 30 yıldır bir genelevde seks işçiliği yapan Mehtap Kandemir'e ait. Farklı bir işle hayatını kazanacağına dair bir umut çıkınca, hemen sarılıvermiş. Oysa bu sözü verenler, hiçbir şey yapmamışlardı. Artık politikacılara inanmıyordu.

Erkek çıkarı üzerine kurulu bu dünyada, kutsal aileyi korumak için o malum ev, hep bir yerlerde olmalıydı, o bir emniyet sübabı olarak kalmalıydı.

Mehtap okur yazar değildi. Radyo ve televizyon haberlerini, programlarını kaçırmıyor, yakından izliyordu. Dünyada olup bitenlerle yakından ilgiliydi. Mehtap Kandemir, mücadele edip emeklilik hakkını kazanan ilk seks işçisiydi. Bunu nasıl kazanmıştı? Mehtap, 50 yaşındaydı, yaşlanıyordu ve geleceğini düşünmek istiyordu. Onca yıl yıpranmıştı da. Günlüktü kazancı. Ne olacak halim diye düşünürdü. Hakkını aramaya karar verir. Önceleri ne yapacağını bilmiyordu.

Emeklilik mücadelesi...

Kendi deyimiyle, 30 yıldır Sümbül Yaşar Akarsu'ya ait, Karaköy'ün o malum sokaktaki evinde çalışmıştı. Vesikasını 20 yaşında almıştı. Temiz ve sağlıklı olmaya çok önem veriyordu. Başı ağrısa kendi parasıyla doktora giderdi.

"Eskiden tek televizyon kanalı vardı ve pek bir şey anlatmıyordu. Bu özel kanallar çoğalınca derdini anlatan, dışarıya döken çok oldu. Haberleri izlemek için sabah altı da bile kalkar dinlerim. Kaçırmam. İnsan haklarından söz ediliyordu, bunu duydum. Ben de insanım ve haklarım olmalı diye düşündüm." Ve bunun üzerine Mehtap, araştırmaya başlar. Eskiden tanıdığı bir avukata başvurur. Ne yapabileceğini sorar. O da araştırır ve üç ay sonra sigortasız çalışmayla ilgili tespit davası açar. Önce sigortalı, ardından da emekli olacaktır. Fakat onca yıl çalıştığı halde, bunu gösteren hiçbir kayıt yoktur.

Dava açılınca çalıştığı yerden tehditler gelir, davadan vazgeçmesini isterler. Patron, güçlü olduğunu ve istediğini yapabileceğini söyler. Ama Mehtap kararlıdır, "30 sene sana hizmet verdim, hakkımı istiyorum.

www.emeklilikhakkı.org

Haklıysam kazanırım, senden korkmuyorum. Korkarak yaşayacağıma cesurca ölmeyi tercih ederim" der ve bildiğinden şaşmaz. Dava süresince patron tehditlerle kalmaz, şiddet de uygular. Bir gün arabayla üstüne gider ve sağ tarafını ezerler.

Dava sürerken, mahkeme delil, şahit ister. Onu, onca yıl tanıyan çalışma arkadaşları şahitlik yapmaktan korkar. Bu Mehtap'ı üzer. Arkadaşları onu düşman gibi görür ve patronun tarafını tutar, işten olmak istemiyorlardır. Bir ara çaresiz kalır, düşünür. Sonunda, delil olarak işyeri kapısında olan polis defterinde imzası olduğunu farkeder ve çalıştığına dair delil olacak bu defteri çalar. Gizlice tüm defterin fotokopisini çektirir. Bu ara masraflar çoktur ve para harcamak zorunda kalır. On yıldır tanıdığı bir arkadaşı onu yalnız bırakmaz ve şahitlik yapmaya karar verir. Mahkemeleri basına yansır ve yakından izlenir. Bunun da iyi etkisi olduğunu düşünür.

Sigorta hakkını kazanır

Mahkeme bir buçuk yıl sürer. Mehtap için zorlu bir süreçtir; " Bana çok eziyet çektirdiler. Bir buçuk yıl dilsiz gibiydim. Benimle konuşmuyorlardı. Mahkeme devam ederken işten de çıkaramıyorlardı. Orda yıkanmama bile izin vermediler". Sonunda sigorta hakkını kazanır. Artık ilk emekli seks işçisidir o.

Bundan sonra maliye de genelevleri denetler ve kadınların hepsi sigortalı olur. Böylece, Mehtap'ın mücadelesi orada çalışan tüm kadınlara yarar.

Ama kazandığı emekliliğinin bir işe yaramadığını düşünür. Çünkü asgari ücret üzerinden emekli olmuştur ve bu da 20 milyon gibi komik bir rakkamdır. Mehtap, "Bunu haksız buluyorum. Makina mıyım ben? Gerçek kazancımı tespit etsinler, bunun üzerinden hesaplasınlar. Belediyenin koyduğu tarifeye göre günlük 250 bin. 100 bini bize, gerisi patrona. Bu doğru değil. Oysa günlük ortalama, 10 milyon kazanılıyor, 4 milyonu bizim elimize geçiyor. Anladım ki devlet zenginlerin, bizim gibi insanların değil. Hakkımı vermiyor, oysa ben hakkımı istiyorum" diyor ve komik emekli maaşını kabul etmiyor. Mahkeme yoluyla tekrar itiraz ediyor. Sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne başvurmayı düşünüyor.

"Etimi, bedenimi verdim, sağlığımızı da korumuyorlar. Bunun için hep özel doktorlara gitmek zorunda kaldım. AIDS, frengi kontrolü de yaptırdım. Topluma karşı sorumluluk hissetim. Neden vesika verdikleri zaman sigortalı yapmadılar? Bize çalışma karnesi veren devlet."

Paçavra gibi atılmak istemiyor. Vergisini ödüyor, ama çalışma koşullarını, sigorta ve emeklilik haklarını düşünmedikleri için sitem ediyor, "Vesikayı elimize verip unutuyorlar. Ne yaptığımızı sormuyorlar. Devlet patronların yanında yer alıyor, beni hiçe sayıyor.

Hem devletin, hem patronunun kölesi durumundayım. Zincire vurulmuş mahkum gibiyiz. Başımızı kaldırdığımızda suçlanıyoruz". "Ah okumam olsaydı..." diyor Mehtap, "Oradaki acılarımı ben bilirim. Neler yaşıyoruz? Artık çalışamaz duruma gelen bir çok kadın dileniyor oralarda. Ben ayakta durabildim, bunun için bedenimi korumam gerekliydi."

Belediye ne yapıyor?

Belediye röntgen, kan (AIDS v.b.) tahliller için ayrıca para alıyor, bağış adı altında. Önce İnsan adlı bir vakfa bağış yaptırıyorlar. Sigorta bu tahlilleri yapmıyor. "Kan tahlilleri önemli, yaptırmak zorundayız. Hem sağlık için, hem de bu tahlilleri yaptırmazsak 3 ay vesikaya el koyuyorlar, çalıştırmıyorlar".

Mehtap, susmuyor, konuştukça açılıyor. "Öğrendim, Avrupa'daki kadınlar haklarını koruyorlar. Soruyorum, öğreniyorum. Örneğin İtalya'da yaşamları iyi. Ben bu memlekette yaşamaktan utanıyorum.

Emeklilik hakkımı aldıktan sonra yollar açıldı. Şimdi başvuranlar var. Bu hakkımı kazandıktan sonra Avrupa'dan tebrik ettiler.

Özgür olmak istiyorum, kölelikten çıkmak istiyorum. Her gün acı çekiyorum. Dilenmek istemiyorum. Mücadale edeceğim. Arkadaşlarım kaçıyor, ben utanmıyorum. Kimseden saklayacak birşeyim yok. Kızlar çok korkuyor. İsterlerse neler yapabilirler, ama korkaklar, uyuyorlar ■

www.iso.org

Kadınlar artık menapozdan korkmuyor!

NERMİN Sezgin

Kırklı, ellili yaşlara geldiyseniz, artık adetleriniz eskisinden daha erken ya da geç oluyor olabilir. Bir süre sonra da sonlanabilir. Sıkıntı,sıcak basması, terleme, sinirlilik, uykusuzluk, baş ağrısı, halsizlik, yaşama isteksizliği, çarpıntı, eklemkas ağrıları, cinsel aktivitede isteksizlik olabilir. Endişelenmemelisiniz. Bu yaşlarda her kadının girdiği 'Menapoz' dediğimiz yeni biryaşam evresi başlıyor.

Menapoz belirtilerinin asıl kaynağının kadındaki östrojen hormonu salgılanmasındaki azalma olduğu bilindiğinden, sağlık birimlerinde hormon tetkikleri ve ultrasonografi kontrolünde, bu hormonun dışarıdan tatbiki ile belirtilerin pek çoğu kaybolabiliyor. Bu konuda, hastanelerin kadın doğum bölümlerinin 'Menapoz poliklinikleri' mevcut artık. Bu polikliniklerde, menapoza girmiş kadınlara takip ve tedavi başlatılıyor.

Menapoz sürecine girdiği halde, bir kadın doğum menapoz polikliniğinde takip ve tedaviye alınmayan kadınlarda, bir takım sağlık problemleri gelişebilmektedir.

- Düzenli egzersiz programı (Açık hava- doğa yürüyüşleri gibi) yapılmalı,
- Kemikleri korumak açısından Calsiyum içeren süt-süt ürünleri, Calsiyum tabletleri, Calsiyum emilimini arttıran Vitamin D alınmalı

Bunlardan en önemlisi, kemiklerdeki (doku kaybı başlaması sonucu) incelmeler, şekil değişikliklerinin başlamasıdır. Hatta ilerki yaşlarda kırılmalar olabilmektedir. Yine idrar şikayetleri ile karşılaşılır. (İdrar yaparken yanma, idrar kaçırma, zor idrara çıkma gibi.)

Memelerde şekil-dolgunluk kaybı (zamanla) başlamaktadır. Rahim ağzında ve üreme kanalında solukluk, yanma, kaşıntı gelişebilmektedir,- bu da cinsel ilişkide ağrı nedeni olmaktadır.

Zamanla kalp_damar hastalıkları gelişebilmektedir. Böyle sağlık problemlerinin önüne geçilmesi ya da en aza indirgenmesi açısından yapılması gerekenleri şöyle sıralayabiliriz:

-Bir hastanenin kadın-doğum bölümünün 'menapoz polikliniği' nin takip ve tedavisine girilmesi,- Ailenin psikolojik desteği, gerekirse bir psikoloğun yardımı. Menapoz kadını kendisini yaşamdan, insan ilişkilerinden soyutlamamalı,

- Düzenli egzersiz programı (Açık hava- doğa yürüyüşleri gibi) yapılmalı,

- Kemikleri korumak açısından Calsiyum içeren süt-süt ürünleri, Calsiyum tabletleri, Calsiyum emilimini arttıran Vitamin D alınmalı.

Sonuç olarak, menapoz hayatın sonu demek olmuyor. Kadınlığınızı kaybettiğinizi düşünmemelisiniz. Hem cinsel, hem de sosyal yaşamınızı rahatlıkla sürdürebilirsiniz. Önemli olan, yukarıdaki tavsiyelerle sağlık sorunlarını en aza indirebilmek. Menapozun yaşamın doğal evresi olduğunu unutmamalısınız ■

www.arsivakurdi.org

Göç yaraları sarmıyor, büyütüyor

FUSUN Ozme

Kartal, İstanbul, Mayıs 1997, Şşehre geldik ama, ne içecek suyumuz ne yunacak hamamımız kapkacaklar, çeşme başı, kapı önlerinde sohbetleri yerine....

Sefaköy, İstanbul 1997 Mayıs, önce yün yatak atılıp, sünger yataklara geçildi. Sonra yün yatağın zahmetine rağmen rahatlığı...Eller su toplamış, yaralar açılmıştır.

www.arsivakimlari.org

Göç yaraları sarmıyor, büyütüyor...

GULAY Tatlıdil

Dilleri farklı, giyinişleri farklı, oturuşları farklı koca koca şehirlerde Kürt kadınları sokağa çıkarak bir iş yerinde çalışarak para kazanmaktansa, ev işlerini çoluk çocuklarını ihmal etmeden, (asli görevlerini aksatmadan!) ev ekonomisine katkı olsun diye evde tükenmez kalemlere kapak takılır, çuval çuval penyeler temizlenir, üstüne nakışlar işlenir, yine evin dört duvarı arasında bir kaç köylüsü hem cinsi ile.

Ne iş yaptıkları sorulsa onlara "Hiçç. Ev kadınıyım" derler ya. İki büklüm belle sabahı akşam ederler ama adı "katkıda bulunmak" olur. Sokakta bir kat daha Kürt oldukları için, ezilmenin korkusundan daha güvenli dört duvarları içinde çalışırlar.

Metropollerde cazip yedek işgücü kaynağı olurlar. Erkek de sokakta dünya ile iç içe ücretli bir işte çalışarak kendini geliştirir, bu ara yeni şehirli kadınlar tanır, karısını beğenmez olur, birden bire karısının kokusu da "kötü" oluverir...

Kadınların ev içinde parça başı yaptıkları işler hem patronların hem de erkeklerin işine yarar, bu ara devlet de payını alır. Sigortadan, sosyal haklardan yoksun olur. Sokağa çıkıp gözü açılmaz, dünyada neler olup bittiğini görmez, bilmez... Kadınlar da ev içinde kalarak dış dünyanın ne demekse "kötülüklerinden korunmuş" olur. Herkes memnun gibidir, kadınların gümbürtüye giden kimlikleri, bugünleri, gelecekleri, bedenleri....El konulan tüm hayatları...

Bu ara parçalanan kimlikler, uğranılan asimilasyon, anlatılamayan dertler, uğranılan ırkçılık, ne şehirli ne köylü ikilemi de cabası...

www.sivan.org

Çocukluğumun güzel orospusu

Annesi Kümbül Emine orospuluktan elini eteğini çektikten sonra, BalcıGalip'le evlenmişti. Gençliğinde Guguş'tan farklı değilmiş köyünde. Kızı Guguş da onun yolundaydı, annesinden daha pervasız ve daha usta bir orospuydu.

CEMİLE Çakır

Köyün güzel orospusuydu ve o benim çocukluğumun ışıltılı isimlerinden biriydi. Öyle güçlü bir çekim gücü vardı ki, köyün bütün erkekleriyle birlikte ben de onun rüzgarına kapılıp gitmiştim. Annemin ve babamın bütün korkutmalarına, azarlamalarına karşın, ondan uzak duramazdım. Ailem, benim de yoldan çıkacağım şeklindeki korkuları nedeniyle ondan uzak durmamı isterlerdi ama ben, o ışıltılı neşenin peşinden kopamazdım.

Adı Guguş'tu.Kendi kimliği ile bütünleşmiş bu adı neden vermişti annesi ona bilinmez. Kümbül Emine, Balcı Galip'le evlenip köye geldiğinde, o daha yedi yaşında bir çocuktu. Babasının kim olduğunu Kümbül Emine'nin bile bilmediği söylenirdi ya da biliyorsa bile kimseye söylemezdi.

Balcı Galip, Kümbül Emine ile evlendiğinde, bu yedinci evliliğinin kendisi için dönüm noktası olacağını bilemezdi.O güne değin, evlendiği kadınların kimi onu terketmiş, kimini de o terketmişti.

Ama Kümbül Emine eve geldikten sonra, Balcı Galip için yaşam kökten değişmişti. Evin erkeği Kümbül Emine olmuştu artık. O ise, köyün çapkın geçinen erkeği olmaktan çıkmış, köydekilerin deyimiyle 'yuları kaptırmıştı'. Bir köleydi artık. İlk karısından olan Hasan'da, bu köleliğe katılmıştı. Artık evde söz sahibi olan Kümbül Emine ve onun küçük şımarık kızı Guguş'tu.

Guguş büyümeye başladığında, nasıl birisi olacağını hemen belli etti.

Daha on iki-on üç yaşlarındayken, köyün delikanlıları ile birlikte fındık bahçelerinin altında oynaşmaya başlamıştı. Önce evcilik oyunları, yapılan düğünler, ardından kestane yapraklarından yapılan sayvanlarda gerçekleşen gerçek zifaf geceleri. Ünü kısa sürede bütün köyün delikanlıları arasında yayıldı.

Daha on dört yaşına gelmeden, köyün delikanlılarının büyük çoğunluğuyla yatmıştı. Onun için birlikte olduğu delikanlının hiçbir özelliği olması gerekmiyordu, yalnızca sevişebilmesi yetiyordu, ister topal, ister kör, isterse de köy kızlarının yüzüne bakmadığı her hangi biri değişmezdi.

Kahkahaları ile obuzları çınlatan Guguş, onbeş yaşını devirdiğinde köyde yatmadığı, yaşı on beşin üzerinde hiçbir oğlan bırakmamıştı. Deli Metin bile vardı yattığı erkekler arasında. Hatta sekiz yıldır okuduğu ilkokulda öğretmeni Metin'den söylemesi için bir türkü istediğinde Metin:

"Esti karayel esti

bıçak elimi kesti

Guguş kızın içinde

s... tabanca kesti" diye bir türkü uydurmuştu.Öğretmen ona kızmış, elindeki cetvelle Deli Metin'in eline vurmuştu, ama gülümsemekten de kendini alamamıştı.

www.arsivkurdi.org

Köyün kadınları ise Guguş'tan bahsederken 'Keçinin geçtiği yerden oğlağı da geçer' diyorlar ve dudak büküyorlardı. Annesi Kümbül Emine orospuluktan elini eteğini çektikten sonra, BalcıGalip'le evlenmişti. Gençliğinde Guguş'tan farklı değilmiş köyünde. Kızı Guguş'da onun yolundaydı, annesinden daha pervasız ve daha usta bir orospuydu.

Daha küçük yaşta başlamıştı orospuluğa.

Kümbül Emine ise kendi yaptıklarını, kızının yapmasını hiç mi hiç istemiyor, onu kollamak, saklamak istiyordu. İşi gücü bırakır Guguş'u izlerdi, ama nafile. Guguş'un kanı öyle kaynıyor, öyle kolay kaçıyordu ki Kümbül Emine'nin onu bulup, engel olabilmesi olanaksızdı. Hele yaz geldiğinde 'iki yaprak bir adam saklardı' ve doğanın cömert eli, dağınık evlerin arasındaki fındık bahçeleri ve mısır tarlaları, Guguş için birer yatak ve onu herkesten saklayan bir sırdaş olurdu.

Eğer köyün oğlanları ve evli barklı erkekleri Guguş'la yattıklarını anlatmamış olsalar, kimse bilmezdi onun bu yaptıklarını ama, onlar Guguş'la yaşadıklerını övünme ve erkeklik gösterisi olarak anlatırlardı birbirlerine.

Böyle olunca da, Guguş'un kimlerle ne zaman yattığı hemen herkesce bilinirdi. O zamanlar ben de küçüktüm. O tam olgun bir genç kızken, ilkokula gidiyordum. Kümbül Emine'nin kızını yalnız inek gütmeye göndermediği zamanlarda, Guguş tatlı sözlerle beni kandırır, inek gütmeye giderken beni de yanında götürürdü. Geyik Gölü, Kuşkesen ve başka uzak bahçelere giderdik hep.İnekleri bahçeye salar salmaz, Guguş'un yavuklularından biri biterdi yanımızda. Bir süre konuşurlar, gülüşürler, beni bir başıma bırakır uzaklaşırlar, çortun arkasında kaybolurlardı, aradan bir süre geçtikten sonra geri dönerlerdi. Bunun ne olduğunu bilmezdim ama, akşam anneme bunları anlattığımda annem bana kızar, bir daha Guguş'la inek gütmeye göndermezdi. Sonra Guguş beni yeniden kandırırdı, öyle neşeli, öyle ışıltı doluydu ki, onun sözlerine kanmamam olanaksızdı.

Ağabeyim Mustafa evde olduğu zamanlar, Guguş hemen bizim eve damlar, Mustafa'nın yattığı odaya dalar, onun üzerindeki yorganı çekip alırdı ve kahkahayı basardı. Ağabeyim bizden utandığından olsa gerek, Guguş'u kovardı. Benim bildiğim kadarıyla da yanına yaklaştırmazdı, çünkü onun sevdiği başkaydı.

Bir gün Mustafa Karakirazdibi'ne gitmişti. Oradaki elmalar olgunlaşmış, dökülmeye başlamıştı. Mustafa bir de sepet almıştı topladığı elmaları getirmek için.

Kümbül Emine görmüştü Mustafa'yı giderken. Az sonra Guguş'ta inekleri aynı bahçenin yakınındaki bahçelerine götüreceğini Balcı Galip'e söyleyerek çıkmıştı evden.

Az sonra Kümbül Emine hışımla bizim eve daldı.Annemin üzerine yürüdü.Hem ileniyor, hem de anneme ağıza alınmayacak sözler söylüyordu.

-Karı karı oğlun kızımı s...ti, diye bağırıyordu.

Annem biraz umursamaz bir tavırla yanıtladı onu. Ne de olsa söz konusu olan kendi kızı değildi.

-Oğlandan ne istiyorsun? Sen kızına sahip çık.

Öfkeyle bizim evden çıkan Kümbül Emine, bağıra çağıra Aycılı Mahallesini geçip kızını aramaya koşmuştu. Hem koşuyor, hem de çırpına çırpına bağırıyordu.

-Kızımı s...tiler, kızımı s...tiler,

Sonraki günlerde Guguş bir süre görünmez oldu. Söylenenlere göre annesinin köyü olan Yokuşbaşı köyünden bir oğlana kaçmıştı. Kümbül Emine'de gitmişti kızının ardından. Oğlanın annesi ve babası, ünü köylerine kadar gelen Guguş'u gelin etmekten kaçınmıştı. Kümbül Emine, Guguş'u alıp geri getirdi. Anne kızın kaçıp kovalamacası sürüyordu ama, Guguş yapacağını yapmaktan geri kalmadı.

www.dersimli.org

İşte böyle sürüp giderken bir gün öğrendik ki, Kümbül Emine ve Balcı Galip, Guguş'u Hasan'a vermişler. Bu habere herkes şaşırdı, biraz da acıdılar Hasan'a. Hasan o güne dek, evde Guguş'un ve Kümbül Emine'nin yanında süt dökmüş kedi gibi duruyor, onlara karşı bir söz söyleme yürekliliğini gösteremiyordu. Öyle ki, yemeklerin bile iyi olanlarını Guguş yer, Hasan ise pancar çorbası ve ısırganla yetinmek zorunda kalırdı. Hatta yol yapımına ırgatlık olarak çalışmaya gittiğinde, Kümbül Emine'nin Hasan'a verdiği azık, yıllar yılı köyün gülmece konularından birini oluşturdu. Bir sahana biraz ısırgan, biraz diple ve biraz kuru ekmek...Guguş'a çeşit çeşit giysiler, basmalar alınırken, Hasan yıllardır üzerinden çıkarmadığı ceket ve pantolona yama üzerine yama eklerdi. Irgatlığa gider, yol inşaatında çalışır, kazandığı paraları da getirip Kümbül Emine'ye verirdi. Evinde Kümbül Emine ve Guguş'a karşı kuzu olan Hasan, bize karşı erkeklik gösterileri yapmaktan da geri durmazdı. Hatta bir kere, küçücük bir yer davasından annemin önüne çıkmış, anneme girebi bile çekmişti. Hasan için aklımda kalan en önemli konulardan biri de, Emine'nin anlattıklarıydı. Emine bir gün inek gütmeye gittiğinde, bir obuzda Hasan'ı bir ineğin üzerinde görmüştü.

Guguş ile evliliği gündeme geldiğinde, Hasan kırk yaşına yaklaşmıştı, o güne değin hiçbir kadın ile de birlikte olmamıştı.Guguş ise on yedisindeydi ve o yaşına dek, Hasan'ın tanıdığı erkek sayısından çok erkekle birlikte olmuştu.

Guguş ve Hasan için düğün bile yapıldı.Hatta babam düğünde Guguş'a bir altın yüzük takmıştı.Düğün Guguş için bir eğlenceden öteye geçmedi. Çok eğlendi. Ne de olsa kalabalık kendisi için toplanmıştı, o da bu kalabalığın içinde en çok eğlenen insan oldu. Sıra gerdeğe geldiğinde ise, bilen çok az kişiyi şaşırtan şey oldu; herkesle yatan Guguş, Hasan'ı yanına bile sokmadı. Annesi ,çarşafa herhangi bir kan sürmüş, böylelikle kızının namusunu kurtardığını düşünmüştü. Ertesi gün köyün yaşlı kadınları kanlı çarşafı gördüklerinde gülümsemektan kendilerini alamamışlardı.O anda hiç kimse bir şey söylemedi ama, kapıdan çıkar çıkmaz başladılar söylenmeye.

Evlilik Guguş için hiçbir şeyi değiştirmedi, yine bahçeler, yine erkekler ve obuzları çınlatan şen kahkaha...

O yaz Kebeçlinin Şükrü kaçaktı.Bir soygun olayına karışmış, yakalanmış, sonra da yarı açık cezaevinde çalışırlarken kaçmıştı.Dağlarda dolaşıyor, hatta köye kadar iniyordu. Kardeşi Kemal ise, Guguş'la nasıl olmuşsa tanışmış ve buluşur olmuşlardı.

Fındık bahçeleri, mısır tarlaları Guguş'la Kemal'in buluşma yeriydi artık. Guguş'ta bir değişiklik olmuştu. Kemal'den başkasına bakmıyordu artık. Köyün erkekleri böylesine belalı birinden çekinir olmuş, Guguş'tan uzak durmuşlardı. Bir gün olan oldu, Guguş'un Kemal'le kaçtığı haberi köyde çalkalandı. Kebeçliler belalı adamlar olarak bilinirlerdi, Balcı Galip olsun, Hasan olsun, Kemal'e bir söz söyleme cesaretini gösteremediler. Guguş gitmişti. Köyün yaşlı, genç bütün kadınları rahat bir nefes aldılar.

Ama bu rahatlama da fazla sürmedi. Kemal'de abisi Şükrü'nün yanına çıktı.Nedeni çok karışıktı.Köyün ileri gelenlerinden birinin kızını kaçırmıştı. Hatta kızı kaçırması için Guguş'un onu kandırdığı bile söylendi. Bunun da doğruluğunu öğrenemedik. Şükrü ve Kemal dağda gezer oldu. Bu köylüler için ikiye katlanan bela demekti. Geçimini tabanca yaparak sağlayan bu köy, iki kaçağın kendileri için çok fazla tehdit oluşturduğunu biliyordu. Kim olduğu sonradan da öğrenilemeyen birisi, onları ihbar etmişti.Jandarmalar Kebeç'i basmış, çatışma çıkmış Kemal öldürülmüştü.

Kocasının ölümünden sonra Guguş yeniden köye dönmüştü. Ağlıyor, Kemal için ağıtlar söylüyordu. Ama yine eskisi gibi sürüyordu her şey. Hasan ve Balcı Galip, hiçbir şey olmamış gibi kabullenmişlerdi onu, köylüler de...

www.dersimforum.org

Herkes onun arkasından binlerce söz söylüyor, ama yüzüne karşı kimse bir şey diyemiyordu.

O ise şen kahkahaları arasında durup durup Kemal'i anarak ağlıyordu. Köydeki son anımsadığım anı, ekin imecesindeydi. Başındaki tülbenti yere atmış, türkü söylüyordu. Onun için yasak,ayıp, engel yoktu. O içinden geldiği gibi davranırdı, türkü söyleyen kadını ayıplamalarını da umursamazdı.

-Biliyor musunuz, Kemal'e sorardım, katkılı yemeği mi seversin, yoksa sade yemeği mi? Kemal'de katkılı yemeği sevdiğini söylerdi, diyerek ölen kocasının onun başkaları ile birlikte olmasına göz yumduğunu anlatmak isterdi.

Bir ara İstanbul'da çalışan, köye çok az gelen İbrahim'e takıldı. İbrahim onunla neredeyse evlenecekti. Annem onu uyardığında,

-Derenin önüne bad yapılır mı? demişti. Annem de ona, badın yapılıp yapılmayacağını ancak ileride göreceği yanıtını vermişti.Uzun sürmedi İbrahim ayrıldı Guguş'tan. Guguş'ta başka köylerden birini bulup evlendi ve kocasıyla İstanbul'a gitti. Evlendiği adamın yaşlı olduğunu, hatta iki karısı daha olduğunu söylemişlerdi.

Uzun süre haber alamadık kendisinden.

****

Yıllar sonra rastladım kendisine.Trendeydim, Pendik'e gidiyordum. İşsizlik günlerimdeydi, bir tavsiye üzerine bana yardımcı olabileceği söylenen ünlü bir gazeteciyle görüşmeye gidiyordum. Tedirgin, umutsuz ve mutsuzdum.Oturduğum koltuğun hemen karşısında oturan kadına bakıyordum.Yeşil gözleri, dolgun yanakları ile yaşlansa da, güzelliğinin izlerini hala koruyordu. Baktıkça kadının ne kadar tanıdık olduğunu farkettim.

Guguş'a ne kadar benziyor, dedim kendi kendime. Daha çok bakmaya başladım. Sonra sordum;

-Kusura bakmayın, nerelisiniz siz?

-....'dan,dedi.

-Neresinden?

-....ilçesinden.

-Hangi köy?

Verdiği yanıt, doğallıkla bizim köydü.

-Sen Guguş değil misin? dedim.

Şaşkınlıkla bana baktı. Beni tanımadı, tanıması da mümkün değildi. Son gördüğünde on iki ya da on üç yaşındaydım, şimdi ise otuzu çoktan geçmiştim.

İsmimi söylediğimde çok şaşırdı ve sevindi. Merakla bana köyü sormaya başladı.Tek tek kimin yaşayıp, kimin öldüğünü soruyordu. Kendisi ise, Kaynarca'da oturuyordu. Kocası ölmüş, iki çocuğuyla kalmıştı. Evlere temizliğe giderek geçindiriyordu çocuklarını.Tren Pendik istasyonuna yaklaşınca, inmek üzere ayağa kalktığında beni evine davet etti. Evinin adresini sorduğumda ise yanıtı eski Guguş'un varlığını anlatıyordu.

-Durakta in, orada taksi durağı var. Guguş Abla dedin mi, bütün taksi şöförleri beni tanır, hemen evi gösterirler...

Guguş'u bırakıp indim trenden.Tabik ki hiç gitmedim o eve. Onu görmek, köyden ayrıldıktan sonra yaşadıklarını öğrenmek için yanıp tutuşmama karşın, adı taksi şoförlerinin bileceği kadar çıkmış bir kadının evine gitmeyi göze alamadım.

Sonra unuttum, o benim çocukluk anılarım içinde eski yerini aldı ve çocukluğumda beni peşinden sürükleyen Guguş, çocukluğumun güzel orospusu olarak kaldı ■

www.arsiv.org

İRLANDA: Rahimle ve sınırlarla uğraşmak

Nell McCafferty

İngilizce'den çeviren; OYA Başar

Önce iyi haberler; Ada'nın toplam nüfusunun % 51' i kadındır. Sonra kötü haberler; Ada'daki iller 80 yıldır, 6'sı kuzeyde İngiltere'nin kontrolünde, 26'sı İrlanda hükümetinin kontrolünde olmak üzere 2 parçaya bölünmüş durumda. Bu da barış isyanlarıyla dolu sürekli bir düşmanlığa yol açıyor. İsyanlar sadece kadınlar arasında. Erkekler birbirlerini öldürüyorlar. Kısacası İrlanda'da biri kuzey diğeri güney için olmak üzere, 2 tür kanun var.

Süreç içinde, Kuzey İrlanda'daki kadınlar, eşit ücret, eşit eğitim şansı, boşanma, kürtaj ve homoseksüellerin haklarını savunma gibi çeşitli haklara sahip oldular. Kuzey İrlanda, İngiliz adalarının yoksul akrabası olduğu için, kadınlar iş bulmakta zorlanırlar. Tutucu katolik ve protestan kiliselerinin katı etkilerinden uzaklaştıkları sürece, bir çok alanda varolabilirler, öldürülürler, sakat bırakılırlar veya ataerkil anlayışın bizzat oluşmasına katkıda bulunan yasal bir çok gruplar tarafından hapse atılırlar.

Ya Güney İrlanda? Boşanma anayasada yasaklanmış durumda, kürtaj illegal, homoseksüellik ise cezalandırılmayı gerektiren bir kavram. Gebelikten korunma, sadece evli çiftlere sağlanan bir imkan (ancak doktor ve eczacı reçete yazıp satarlarsa). Evlilik dışı doğan çoçuklar tabi ki gayrımeşru sayılıyor.

Bizim kadın politikacılarımız bunlarla ilgili neler yapıyorlar?

Bunların hiçbiri, ensest ya da tecavüz sonucu ortaya çıkan hamileliklerde bile, kürtaj yanlısı konuşmalar yapmaya cesaret edemiyorlar. Resmi olarak tüm kadın parlamenterler kürtaja karşı çıkıyorlar.

Kuzey İrlanda'da, ulusal parlamentoya hiçbir kadın seçilmemiş, "cinsiyetçilik" çığlıkları atmadan önce şuna dikkat etmek gerekir ki, erkekler de aynı durumda, çünkü; Kuzey İrlanda'nın seçimle ya da başka bir yöntemle oluşturulan bir ulusal parlamentosu yok. 1972'de İngiliz hükümeti, Kuzey İrlanda'nın kendi kendini yönetmeye uygun olmadığını gerekçe göstererek Kuzey İrlanda parlamentosunu (Stormont) lağvetti. Uzun tartışmalar oldu, fakat uzlaşma sağlanmadı Stormont parlamentosunun lağvedilmesi ile, üç ay önce Derry kentinde 13 silahsiz protestocunun katledilmesi arasında kesinlikle hiçbir bağlantı yoktur. Onlar İngiliz ordusu tarafından, tüm dünyada Kanlı Pazar olarak bilinen günde katledildiler.

Okuyucu şu andan itibaren, İrlanda'da daha acil politik problemlere değinmeden, feminizmi tartışmanın mümkün olmadığı, feminizmin geri plana atılması gerektiği gibi bir sonuç çıkaracaktır. Bunun böyle olması gerekmiyor. Dünyadaki tüm kadınlar gibi, güçlüklerin üstesinden gelmeyi biliyoruz Dünyadaki tüm kadınlar gibi, İran, Güney Afrika, Filistin'dekiler gibi, biliyoruz ki; tarihimizi inkar edemeyiz. O hiçbir zaman yakamızı bırakmaz ve bizi diğerlerinden ayırır.

1970'de Dublin'de ilk kadın hareketi başladığında, temelde kişisel, kimi zaman politik ve oldukça büyük sosyal değişikliklerin yaşandığı bir sürece denk düştü. Ve bu süreçte, saçma ve gülünç hale gelmeden, saçma ve gülünç olaylarla karşılaşmak kimi zaman eğlenceliydi. Çoğunluğu gazeteci, sol kökenli ve doğuştan katolik kültürüyle yetişmiş 12 kurucu üye tarafından kadın özgürlüğü hareketi başlatıldığında, İrlanda kadınının durumu gülünesi bir tablo sergiliyordu. Brendan Behan şunları söylüyordu; "Adanın bölünmüşlüğünü göz önünde bulundurursak, her yeni politik grubun gündemindeki ilk madde 'ayrılık'. Kuzey ya da Güney, politik grup hangi tarafın yanında yer alacak, her iki tarafa da gösterilecek yakla

www.direnkuir.org

şım ne olacak? Bu yüzden gündemdeki ilk madde 'ayrılık' ".

Bizim kurucu grubumuz olaya böyle yaklaşmıyordu. Ayrılmamayı, herhangi bir tarafın yanında yer almamayı, hatta ülkenin bölünmesi ile ilgili düşünceleri dikkate almamayı kararlaştırdık. Hepimiz için, bölünmeyi önemsememek bu süreçte doğru göründü. Kadınlardan biri 'Kardeşlik güçlü olmaktır' adlı yayını okumuştu ve hepimiz, ilk heyecan ve coşkularımızla kardeşliğin tüm engelleri yıkacağını düşündük.

Gerçekten böyle oldu

Tarihçiler şu gerçeği gözönünde bulundurmak zorunda kalacaklardır; Karşılaşılan engeller durağandır, bizim için doğruluğu ve dürüstlüğü yaşama geçirmek görece olarak kolaydır. Güney İrlanda'da 1970 yılında, gebelikten korunma evli çiftler arasında bile yasaktı. Eşit ücret politikası yoktu. Evlenmeden anne olan kadınlar için resmi devlet yardımı alınamazdı. Okulunu bırakarak çalışmak için iş arayan kadınlara işsizlik yardımı verilmiyordu (aynı durumdaki erkek kardeşi içinse bu yardım yapılıyordu). Kadınlar evlendikleri gün devlet memurluğundan istifa etmeye zorlanıyorlardı.

Elde ettiğimiz tek hak, devlet memurluğundan istifaya zorlanmaksızın, bekar bir kadının evlilik dışı bir çocuğu olabilmesiydi. Savaş zamanında bu kota 2 çocuğa kadar yükseltildi. Bütün bunlar, hamilelikten başlayıp resmi işlere kadar uzayan zincirde, karşılaşılan eleştiri ve kınamalara göğüs gerildiğinde gerçekleşiyordu. 1970'de bazı bölgelerde, rahipler tarafından, evlilik dışı çocuk yapmış kadınların adları kürsüden cemaate anons ediliyordu.

Tüm bu yanlışlıkları düzeltmeye çalışırken son derece eğleniyorduk. Ulusal gazetelerin sayfalarına ulaşabiliyorduk, halk sağduyusu ile yanımızda yer alıyordu. Her zaman olduğu gibi, % 98 çoğunluk katolik kilisesinden olmasına rağmen, halk devletten iki adım önde gidiyordu. 'İlk gerçek 'frisson', güneyde doğum kontrolünün yasaklanmasına karşı, kadın hareketinin örgütlenmesi ile başladı. Kuzey İrlanda'ya trenle gidilmesi, Güney kanunlarına aykırı olmasına rağmen, buradan gebeliği önleyici ilaçların alınarak sınırdan ithal edilmesi kararlaştırıldı. Bu olay, İrlanda gibi bölünmüş bir ülkede, şimdi olduğu gibi o zaman da, feminizmin yaşadığı sorunlar gibi çok çeşitli problemlere yol açtı.

İlaç treni projesini destekleyenlerin en büyük umudu, dönüş yolunda İrlanda hükümetinin bizi tutuklayacağı ve böylelikle tüm suçlarımızın ortadan kalkarak, kahramanlara dönüşeceğimiz düşüncesiydi.

Kolonize bir yapıya sahip İrlanda'da, sosyal olarak ilerleme göstermek için yapmak zorunda olduğunuz ilk şey hapse girmektir. Eamon de Valera'ya bakın, Kontes Markevicz, İngiltere Westminster parlamentosuna seçilen ilk kadın olduğu için hapisten çıktı. Bağımsız İrlanda parlamentosunun ilk kadın Çalışma Bakanı, İRA'nın ilk kadın komutanı vb. (Polonyalı'ydı ve evliliğinden dolayı aristokratların arasındaydı. O zamanlar ne Polonyalı olmak ne de arıstokrat olmak popüler değildi.)

İlaç treninden inerek Kuzey İrlanda'daki eczanelere girdik ve ilaç talep ettik. Çoğumuz tıbbi konsültasyon ile ilgili hiçbir bilgi sahibi değildik. Eczacılar tarafından nasıl dikkate alınmadığımızı gözlemledik; bize prezervatif, kaygan jelatin, krem ve aspirin verdiler. Evet aspirin... Bir plan oluşturmak üzere çalıştık.

Dublin'e dönüşümüzde, gümrük memurları, demiryolu memurları ve polis memurları tarafından bilet gişelerinde karşılandık. Prezervatiflerimizi geri vermeyi reddettik. Aspirinleri bariyerlerin arkasında bekleyen arkadaşlarımıza doğru fırlattık, kremleri ellerimizde havaya kaldırarak salladık. Yasaklanmış İngiliz gazetelerinden doğum kontrolü ile ilgili makaleler okuduk. Bariyerleri aşarak polis karakoluna doğru yürüdük.

Burada, tüm ulusal ve uluslararası televizyonların

www.iran-archive.com

önünde, bu doğum kontrol aletlerini illegal olarak ele geçirdiğimizi ve bilinçli olarak kanunlara karşı geldiğimizi bildirdik. Yetkilileri, gelip bizi almaları konusunda adeta kışkırttık.

Tanrı bizim zekamızı sevdi. Yetkililer gelmeyi reddettiler. İki gün sonra Başbakan serinkanlılıkla, parlamentosuna, kanunların uygulanarak tüm gebeliği önleyici ilaçlara el konulduğunu bildirdi. Muhalefetin ve iktidarın erkek üyeleri anlaşmakta gecikmediler. Sorun, erkekler tarafından gözardı edilerek çözümlenmişti.

Hareketin içinde yer alan kadınlarla, kabinedeki feministler arasındaki tartışma çok farklıydı. İlaç treni, İrlanda birleşik kadın hareketinin tutarlı, radikal ve resmi olarak onaylanan bir tavrıydı. Kadınlar ilaç treninin ortaya çıkardığı bir çok kavram hakkında, ciddi olarak düşünmeye başladılar. Ulusculuk, doğurganlığın kontrol altına alınması, çoğulculuk ve hatta kapitalizm (Çünkü gebelikten korunma, legalite düşünülmeksizin, burjuvalar için serbestti. Bütün bunlar sınıf politikası hakkında bize neleri düşündürüyor?).

İlaç treninin ardından yaşanan ayrılıklar, istifalar ve gruplaşmaları, çoğulluk ve zenginlik izledi. Geçen on yıl içinde, feminizmi araştırarak, bir sürü reformlar yaparak yanılgıya düştük. Bernadette'nin tarihsel gerçekliğini ve yazgısını büyük bir kararlılıkla gözardı ettik. Bernadette, İngiliz parlamentosuna seçilmişti fakat, ingilizlerin İrlanda 'da varlığına karşı duran sol-kanat militanlarındandı. Kürtaj istemedi ve evlenmeden çocuk sahibi olduğu için koltuğunu kaybetti. Bütün bunlar, onun sosyalist olması ve İngiliz ordusuna gösterdiği muhalefet yüzünden miydi? Yoksa ilk çocuğunu doğurduğu koşulların mı etkisi oldu? Adım adım ilerlemek yerine, tüm nedenleri birden mi yüklendi? Güneyde yaşayan bizler için, onun kuzeyde çalışıyor olması önemli mi? Feminizmi hiçbir zaman savunmamış olması, onunla ortak bir şeylerimiz olmasını engeller mi?

Bunun hakkında düşünmeyi bıraktık, çünkü beceremedik. Çünkü, Güney ve Kuzey olarak; bekar anneleri, dayak yiyen ya da terkedilen eşleri, az ücret ile çalışan kadınları, ailenin evi ya da kocanın geliri üzerinde yasal hiçbir hakkı olmayan evli kadınları ile, ülke oldukça kötüye gidiyordu. Ilımlı reformlar ve kişisel devrim üzerinde yoğunlaştık.

Tarihin tekerleği hızlı bir dönüş yapmıştı. Kuzey İrlanda'da hükümet ve muhalefet, ne koşulda hamile kalındığına bakılmaksızın, ceninin anayasal yaşam hakkını korumak üzere bir referandum yapılmasını destekle mek için anlaştılar.

Feminizmin bir kez daha ulusculuk ve doğurganlığın kontrolü kavramlarıyla yüzyüze geldiği bu on yıl dönüşünde feminist tavır neydi?

Ayrıldık

Bernadette'nin iyileşmesini ve yaşamasını istedik. Suikast girişimiyle birlikte gündeme getirilen sorunlar ile ilgilenmedik. Onu öldürmeye teşebbüsten mahkum olan adam Protestan inançlarına sahip ve İngiltere yanlısıydı. Feministlerden savaş ile ilgili olarak ne yapmaları bekleniyordu? Öldürme eyleminde bir taraf olarak yer almaları mı? Ya kürtaj hakkında? Bu da tam anlamıyla bir öldürme eylemi değil miydi? Sınırlar ve rahim, bu iki sorunu tartışmaktan kaçınarak diğer sorunlar hakkında kırılgan bir birliktelik kurmak mümkün müydü?

Diğer sorunlar ne durumdaydı? Çözümü belirginleştirmek için, şimdi sorunları belirginleştirmek gerekiyordu.

Erkeklerin gerçekten tüm bunlarla ne ilgisi vardı? İrlanda gibi küçük ve kaynaşmış bir toplulukta, feminizmin keskin taraflarını törpülemek zordur. Bu ülkede, Başbakan her kurucu üye ile ilişki içindedir. Dar bir çevrede yüzlerce insan arasında kan bağı bulunduğunu gözlemleyebilirsiniz ve bu türden sıkı ilişkiler gündemi belirlemektedir.

www.iisg.org

İrlanda'da bir tartışmanın ya da kavganın ardından, her şeyden kaçıp yeni bir hayata başlamak mümkün değildir. Feminist bir getto alternatif olarak düşünülebilir. Avrupa Ekonomik Topluluğu'na üyelik, küçük çaplı ama yolumuzu açan değişim rüzgarlarına sebep oldu ve getto projesine ışık tuttu.

Bu gerçek bir hikayedir

Bir yandan ülkede herşey kötüye giderken, diğer yandan hükümet ve muhalefet bir araya gelerek, Amerika'da yapıldığı gibi, oluşturulan organizasyonu kürtaj karşıtı yönlendirmek üzere bir kampanya başlattılar. Fakat kullanılacak üslup konusunda anlaşamadılar. Hükümetin üslubu isteksizce, Protestan kilisesi tarafından benimsendi, muhalefetinki ise, Katolik kilisesi tarafından son derece güçlü bir şekilde desteklendi. Hükümetin birçok üyesi, ileriki yıllarda ortaya çıkabilecek olan dinsel kökenli tepkiler konusunu Katolik muhalefete bırakmayı tercih etti. Tanrıya şükürler olsun ki doğacak çocukların mezbaha gibi katledildiği ülkelerden değiliz. Kadınlarımız için bu işlemi her yıl giderek İngiltere'de yaptırmak tabii ki tümüyle yasal bir olay. Bir İrlanda atasözü 'Bütün savaşlarımız neşeli, bütün şarkılarımız kederli' diyor.

Savaş ve feminizmin isyanlarının yaşandığı son on üç yılda artan bilinçlenme, sorunu bir anlamda tersyüz etti. Şimdi, 'Savaşlarımız kederli, kadınlarımız her zamankinden daha neşeli'.

Dünya çapında yaşanan ekonomik durgunluk, serbest pazar ekonomimizi oldukça ağır bir biçimde etkiledi. İrlanda feminist hareketi, evrensel kapitalizm üzerinde de kafa yormalı mıdır? Eğer bu bir sorun ise, bu daha ileriki tartışmaların konusu. Şu anki süreçte, İrlanda'da 'rahimle ve sınırlarla' uğraşıyoruz. Papa 1979'da İrlanda'ya geldiğinde, bu sorunu çözümlemek üzere konuşmasını kadın ve Kuzey İrlanda üzerine yoğunlaştırdı. Tabi ki sınırın güneyinden konuştu, IRA'yı suçladı ve kadınlara gebeliği önleyici ilaç kullanmamalarını öğütledi. Sevgiyle karşılandı ama, pek dikkate alınmadı. Kesin olan şu ki, bağımsızlık hareketi ve komünizm ile ilgili bazı problemleri var.

Son olarak bazı iyi haberler..

İrlanda'nın kadınlar ve erkekler tarafından desteklenen resmi bir uluslararası bağımsızlık politikası var. Karasularımızın dışında birileriyle savaşıyor olmayı kesinlikle reddediyoru■■

Kaynak;
Kadınların Kardeşliği Evrenseldir. Sister Hooda is Global.

Yazar Hakkında;

Nell McCafferty, 1944 Martında Derry kentinde (Kuzey İrlanda) doğdu. Burada 1970 yılına kadar sivil haklar savunucusu olarak çalıştı. 1970'de Dublin'e gazeteci olarak geldi ve İrlanda Kadın Özgürlük Hareketi'nin kuruluşunda yer aldı. 1972'de Derry kentinde Kanlı Pazar'a tanıklık etti. 2 kitabını yayımlattı. İlk kitabı, 'Armagh kadınları', IRA'nın kadın üyelerinin politik tutuklu olarak sayılmak için gerçekleştirdikleri 'kirli protesto' eyleminden ve feministlerin onlarla olan ilişkilerinden bahseder. İkinci kitabı 'Kanunun Gözleri' ise, İrlanda Cumhuriyeti'ndeki mahkemeleri anlatır.

www.anarsist.org

Basında Cinsiyetçi yaklaşımlar

SETENAY

İnsan hakları savunucuları, ilke olarak koşulsuz basın özgürlüğünü savundukları halde basın, genellikle insan haklarını ihlal etmektedir. Bu durum, kimi zaman devlet politikalarının basın üzerindeki etkilerinden, kimi zaman da tekelleşmeden ve sansasyonel kar kaygısından kaynaklanmaktadır. Basının bu uygulamaları nedeniyle, gazetecilik etiği ciddi biçimde aşınmaktadır.

Özellikle, tekelleşmenin başlaması ve 80 darbesinin hemen ardından, insanlar yılgınlığa itilmişler ve basında buna yönelik haberler yaparak, insanları depolitize etmeye başlamışlardır.

155
POLİS İMDAT
BU SAPIĞI ASIN!
SEN UTAN
Çocukluk arkadaşını terkeden genç kızdan intikam almak isteyen Cem, aynı kızı kendine aşık etti!

Zaten özgür olmayan basın, bununla birlikte tamamen sınırlandırılmış ve haber konusu olarak, insanların özel hayatlarını ele almaya başlamıştır. Bunun temel nedenlerinden bir tanesi de, gazetelerin bilgi verme aracı olmaktan çıkıp, ticari bir işletme olmaya başlamalarıdır. Ticari bir işletmenin amacı ise kar olduğundan, artık gazetelerde "kar oranı yüksek haberlere" yer vermeye başlamıştır. Sabah Gazetesi Genel Müdürü Zafer Mutlu 1993 tarihinde Nokta Dergisi'ne açıklama yaparak, basın meslek ilkelerinden ne anladığını ifade etmiştir. Zafer Mutlu Dergi'de "Bizim işimiz kamuoyunu aydınlatmak değili, bizim amacımız para kazanmaktır... Oynarız önümüze gelenle." diyerek basının görevlerinin ve ahlaki değerlerinin yerini paranın aldığını önemle vurgulamıştır.

Tekelleşme eğiliminde bulunan basın grupları ya da tekeller "her keseye ve her zevke uygun" ucuz gazetelerle kar marjlarını yükseltmeye başlamışlardır. Özellikle Tan gazetesi ile başlayan ucuz gazetecilik furyası günümüzde, Ekip, Posta v.b gazetelerle devam etmektedir. Bu gazetelerin ilgi alanı özel hayat olup, özellikle (seksist) cinsiyetçi çağrışımlı haberlerdir. İnsanların özel hayatlarını haber yaparak "toplumu bilgilendirmeye" çalışan bu gazeteler, insan haklarını ciddi biçimde ihlal etmektedir.

Böyle haberlerde işlenen konular kamuoyunun ilkel duygularını kışkırtmakta ve topluma da zarar vermektedir. Şiddet duygularını ve çarpık seksüel duyguları kışkırtarak ve en önemlisi kadının toplum içerisinde olan eşitsiz durumunu daha da pekiştirmektedir.

Toplumda var olan potansiyel içgüdüler, medyanın bu merakı, bu tarz haberlerle kışkırmasına neden olmakta ve potansiyel içgüdüler aktif hale gelmekte. Kamuoyunun bu tür haberlere ihtiyacı oldukça basında bunu vermekte ve bu durum kısırdöngü haline gelmekte.

Giderek tiraj artışı için bu tür haberler basında zorunlu hale gelmekte, hiçbir ticari yayın organı da bu sürecin dışında bütünüyle kalmamaktadır. Çünkü talep bu çarpık ihtiyaçtan doğmaktadır. Bu ihtiyacı gidermeden kar elde etmek de olanaksızlaşmaktadır.

Anayasa ile güvence altına alınan özel hayat, gazeteciler için bir haber malzemesi olarak kullanılmaktadır. "Herkes suçluluğu kanıtlanıncaya kadar suçsuzdur" ilkesi gazeteciler için geçerli değildir. Birçok gazete her ne sebepten olursa olsun adliyeye yada mahkemeye çıkan birçok "sanığı" hükümlü yerine koymakta, çoğu zaman da yalan yanlış haberlerle olayı aktararak suçsuz insanları teşhir etmektedir.

Bu tür haberlere konu olan 18 yaşından küçüklerin gözleri bantlanmadan ve isimleri verilerek basın; hem ahlak ilkelerini hem de yasaları çiğnemektedir. Bu olay sadece mahkemelerde yaşanmamakta özellikle hastanelerin acil servislerine gelen hastalar cinsel içgüdüleri kışkırtıcı bir obje olarak gazetelerde yer almaktadır.

Aynı şekilde çocuklar, farklı cinsel tercihleri olan insanlar, sanatçılar, politikacılar v.b' de bu haberlerin vazgeçilmez kaynaklarını oluşturuyor.

Basın tarafından hakları ihlal edilen insanları 3 gruba ayırabiliriz. Birincisi tanınmış insanlara yapılan hak ihlalleridir. Sanatçı, politikacı, sporcu v.b gibi. Bu grubun içinde yer alan insanlar haklarını alabilecek araçlara sahiptirler. Basın ve televizyon yoluyla kendilerini savunabilirler.

İkincisi ise, belirli bir sosyo-ekonomik ve kültürel konuma sahip insanlardır. Bu insanlar ise haklarını yargı yolunu kullanarak arayabilirler. Bunun yanında farklı kültürler arasında kalan bir grup daha vardır. Bunlar küçük yerlerde bir statüye sahip olan insanlardır. Ama bu insanların kendileriyle ilgili gazetede çıkan haberler reklam niteliği taşır ve bundan rahatsız olmazlar.

Son grup ise alt kültürden olan savunmasız insanlardırlar. Ne sosyal ne de ekonomik bir güce sahiptirler. Kendilerini ne yargı ne de kamuoyu önünde savunamazlar. Basında genellikle bu insanların haklarını çiğner.

Basın Kanunu' nda da bu konuyla ilgili olarak, gazetede çıkan bir haberden dolayı kişinin haklarını korumaya yönelik cevap ve düzeltme hakkı vardır. İlk kez 61 Anayasası' nın 27. maddesinde, sonra da 82 Anayasası' nın 32. maddesinde bu hak yer almıştır. Anayasa' nın 32. maddesi ve Basın Kanunu' nun 19. maddesinde "cevap hakkı"nın kullanılması haberin gerçek dışılığı, ilgilinin kişilik haklarının korunması gibi koşulların varlığına bağlanmıştır.

Cevap ve düzeltme gazetede, esas haberlerin olduğu sayfada yayınlanmak zorundadır. Ama örneğin haber, beşinci sayfada yayınlanan ekonomi bölümündeyse cevap ve düzeltmenin sekizinci sayfada yayınlanması gerekir.

Her ne kadar hukuksal olarak düzenleme getirilmiş olsa da bu, gazeteler için bir yaptırım olmamaktadır. Ve giderek şiddet dozu artan bu haberler gazetelerin 3. sayfalarından hergün bize doğru yaklaşmaktadır■

REMZİYE DİNÇ'İN MAHKEMESİ 6 TEMMUZ'A ERTELENDİ. ADLİ TIP RAPORU BEKLENİYOR.

www.arsiv.org

Sevgi mi açmaz mı?

EMİNE Sapmaz

Hemen hemen hiç kimseyi ne incitici bir sözü, ne de kırıcı bir davranışı olmuştu Can'ın. Çevresinde sevilen sayılan bir kişiliği, siyasi de bir kimliği vardı.Yakışıklı, temiz yüzünde, mahçup bir gülümseme ile konuşurdu karşısındakiyle. Yüreği sevgi dolu, bir o kadar da çocuksu ve saftı.

Bir de sevdiği kız vardı. Tutkundu. Taa ilkokulda, küçücük çocukken ikisi de, o zaman, büyüdüğümüzde bu kızla ben evlensem dermiş (evlendiklerinde anlatmıştı Sevda'ya). "Sarı örgülü saçların ve çilli yüzünle o kadar hoşuma giderdin ki " demişti. Okul arkadaşlıkları orta ve lisede de devam etmişti ve lise yıllarında aşkı doruğa çıkmıştı çilli kıza. Duygularını gizlemişti. Sevda'nın başkasına ilgisi vardı çünkü.

Sonra Can İstanbul'a gelmiş, üniversiteye başlamış, Sevda memlekette kalmıştı. Seksen öncesiydi, mücadele yoğun. Bir çok insan evlenmek ne demek, yaşamının anlamını bile devrime bağlamıştı. Devrim olacak, herşey ondan sonra ... Sevda da, Can da, böyle düşünenlerdendi.! Can bir kaç kez değişik nedenlerle memleketine gitmişti, yollarda oturup beklemişti, belki Sevda'ya rastlayıp konuşurum diye, ama olmamıştı.Yine bir gidişinde O, daha kendisinin ve sevdiği kızın memleketindeyken, hakkında arama emri çıkmıştı bile. Yıl seksen, aylardan Eylül' dü. İstanbul'a döndüğünde, kaldığı evin genç kadınından haberi aldığında, henüz l2 Eylül darbesi olmamıştı.

Hemen her zaman gittikleri kahveye uğramalı, arkadaşlarını görmeli, ne olup bittiğini anlamalıydı! Evin genç kadını, gitmemesi için uğraştıysa da nafile. Bir o kadar da ilkeli, inatçı idi. Hem saklanmak... Ya arkadaşları! Onları görmeden, haber almadan olmazdı, bunu istememeliydi. Evden çıkış o çıkış, dönüşü dört buçuk sene sürmüştü.

Yüreğinde taşıdığı 'Sevda'sıyla cezaevindeydi artık."İki sevdam var" diye şiir yazmıştı (yıllar sonra nişanlandıklarında) "birisi insanlığa, diğeri sarı saçlıya vurgun.."

Cezaevinde kız kardeşine açılmıştı görüş gününün ilkinde. "Benim memlekette sevdiğim bir kız var, ona sevgimi iletir misin? " diye. Kız kardeşi gülmüştü!.. "Sen daha önce hiç konuşmamışsın kızla, ben gider nasıl böyle birşey söylerim.!?" Can'da gülmüş "O çok iyi birisi anlar ve beni bekler" dediyse de, kız kardeşi ciddileşip, "galiba kardeşim 'üşüttün', olacak şey mi... sen bunu unut" diye kestirip atmıştı... Can çaresiz boyun büküp, ses çıkarmamıştı. Fakat sevdasındandan vazgeç(e)memişti!.. Ölü mü, diri mi, evli mi, bekar mı, bilmeden sevdasını kendince yaşar... Ölüm oruçlarında, açlık grevlerinde direnci olur. İki göz,"iki gülen göz" hep karşısındadır. Seksenli yılların cezaevi koşullarına birlikte direnir 'Sevda' sıyla...

Dörtbuçuk yıllık cezaevi yaşamı bittiğinde Can, yakın çevresine, memleketine gideceğini, sevdiği kızla konuşacağını söylediğinde herkes kendince haklı gerekçelerle karşı çıkar... Hiç onca yıl görmediğin birisiyle...olacak şey mi? Değişmiştir, hayal kırıklığına uğrarsın, yapma, gitme, zaten cezaevinden yeni çıktın... bir de ordan yaralanma... vs.vs... Olsun o gidecektir ve şansını deneyecektir."

Ne kaybederdi ki !

Çok heyecanlıdır Can; yaklaşık beş yıldır görmediği memleketi ve sekiz yıldır görmediği, kendisinin de akibetini bilmediği sevdiğini görecekti. Görebilecek miydi? O da belli değildi ya! .. Bir de görüp konuşursa... Sonuç ne olursa olsundu !

Memleketinin tek caddesini sabahın erken saatlerinde iki defa inip çıkmıştı Can. Üçüncü inişinde bir kız selam vermiş, tanıyamamıştı. Yaklaşınca sesinden, gülünce de gözlerinden anlamıştı.! Evet sevdiği kızdı karşısındaki, Sevda !.. Fakat ne kadar incelmiş, yüzü ne kadar değişmişti ! Oysa bırakıp gittiğinde tombulca bir kızdı...

www.sanat.org

Sevda yanında başka bir kız arkadaşıyla işe gidiyordu. Can, birlikte yürümelerinin sakınca doğurup doğurmayacağını sormuş (küçük yerdi, hoş karşılanmayabilirdi), Sevda kendinden emin "yo beni bilirler, birşey olmaz" der ve yürürken konuşurlar: Cezaevinden yeni çıkmıştı, iki yıllık sürgünü vardı ve Sevda ile geniş konuşmak istemişti. İş dönüşü anlaştıkları yerde görüştüklerinde sevgisinden söz etmiş, sekiz yıldır unutamadığını ve evlenmek istediğini iletmişti Can. Sevda böyle bir şey beklemiyordu, şaşırmıştı ama aksi cevap da vermemişti. Cezaevinden yeni çıkmış ve bunca yıldır seven insanı incitmekten çekinmişti. Hem çocukluğundan beri Can'ın ayrı bir yeri vardı Sevda'nın yanında. Hep olgun, sakin,saygılı kişiliğini severdi.

Bir süre yazıştılar, sürgünden önce askerliği gündeme gelince de apar topar nişanlandılar.

Can'ın sekiz yıllık hasretine iki yıl daha eklenmişti. Sevda'da henüz saygının ötesi bir sevgi yoktu. Can'ı mektuplarıyla tanıyor, tanıdıkça da sevmeye başlıyordu. O kadar derin bir sevgisi vardı ki Can'ın; yüreği, sevgisi o kadar cömertti ki kim olsa o sevginin karşısında etkilenirdi. Bazan mektuplar bunalım derecesinde acılar anlatır, bazen de buram buram özgürlük istemi kokardı. Oysa Can cezaevinden yeni çıkmıştı. Gerçi şimdi de askerdi...

Şiirli, sevdalı iki yıllık yazışmalarla geçen askerlik süresi dolup, evlenme gündeme geldiğinde, uyuyan sorunlar başlamıştı. Sevda'nın ailesi eşya-altın diye tutturmuşlardı. O memleketlerin olmazsa olmaz kuralıydı. "Kimin kızından kötüydü!" Uzun münakaşalara Sevda çözüm getirmiş ailesine ve memleketinin kurallarına karşı çıkarak, işinden bir süre izin alıp, Can'lara katılıp İstanbul'a gelmişlerdi. İlk anda da bir süre Can'ın ailesinin yanında kalacaklar, sonra kendilerine bir yol çizeceklerdi.

Evlilikleri Can'ın ailesiyle beraber oturma biçiminde başlamıştı. Aile sevgi doluydu. Feodal insan olmalarına rağmen, son derece anlayışlı davranıyorlar, iki gencin dilediklerı saatte gelip gitmelerine ses çıkarmıyorlardı . Bir yandan da, oğullarına olan uzun özlem ve Can'ın mucizevi biçimde sevdiği kıza kavuşması onları son derece mutlu ediyordu. Sevda için hem memleket, hem aile ortamı, hem de Can'ın arkadaş çevresi yabancıydı. Herşeye alışması zaman alacaktı. Bu arada Can'ın bazı konulardaki yaklaşımı Sevda'yı şaşırtmıştı. Örneğin babası istedi diye imam nikahı kıydırmışlardı(!), arkadaşları istedi diye gece kınası yapılmıştı, Sevda yatak odası alalım dediğinde şiddetle karşı çıkmış, burjuva anlayışı diye eleştirmişti! İstanbul'da bir apartman dairesi, evde mobilya (eskide olsa), bir odası da yerde bir kilim ve üzerinde de yer yatağı... Yetermiş(!..) İlk tartışmaları böyle başlamıştı. Sevda herşeye rağmen yatak odasını almıştı taksitle. Can ne kadar çocuk kalmıştı. İşi zordu Sevda'nın. Üstelik bu insan anlayış olarak Sevda'dan çok ileride, örgütlü bir devrimciydi...

Devrimcilik neydi ki? Olanaklar ölçüsünde bir adım ilerde olmak diye düşünürdü Sevda . Bu kafa yapısıyla mı toplumu ileriye taşıyacaksın demişti de Can nasıl sinirlenmişti! Neyse öncelikle bir iş bulmalıydı. On yıldır çalıştığı işten ayrılıp gelmişti. Çalışmaya da alışkındı. Evde, hele de kalabalık bir aile ortamında sabahtan akşama ev işi, ev gezmesi v.b. yaşam biçimi ona göre değildi. Can her ne kadar bir süre çalışma dediyse de, çalışmaya başlamıştı bile Sevda.

Can aslında aydın (!) bir insandı, Sevda'yı hiç sıkmıyordu. Yeter ki sıkılmasındı. Sevda'nın da özgür bir dünyası vardı, fazla sıkmaya da gelmezdi. Buna rağmen Can ailesiyle aynı evi paylaşma düşüncesinde ısrarcı olmaya başlamıştı. Bütün aile çevresi de Can gibi düşünüyordu, Sevda hariç. Sevda bir an önce kendilerine ait bir ortama geçmek ve kendi dünyalarını yaşayabilecekleri bir ev hayalindeydi. Can'a bu düşüncesini açtığında ummadığı bir tepkiyle karşılaşmıştı. Ailesi mutluydu. Bu yaşlı insanların dünyasını yıkmadan, burada sürekli kalabilmeliydiler. Sevda'dan iş (?!) Can'dan da para istenmiyordu. Her ikisi de rahat, rahat istediklerini yapabilirlerdi!?

Erkek için böyle düşünmek çok normaldi. Ne kadar sosyalist-aydın da olsa, önüne yemek getiren birilerinden rahatsızlık duymuyordu. Yıllardır onun işini birileri yapmıştı. Cezaevinde komün yaşamı, askerde zorunlulukların getirdiği kendi işini kendin yap modelini yaşamıştı, ama şimdi öyle bir zorunluluk yoktu. Çamaşırları yıkanıyor, yemekleri yapılıyordu.

www.kurtuluş.org

Hafta sonları da 'evin gelini temizlik vb. işleri hallederse Can için bundan rahat ortam olur muydu? Profesyonel devrimciydi. Bir de ev derdiyle mi uğraşacaktı? Hem ailesi de ayrı eve çıkmalarını istemiyordu... Sevda müthiş hayal kırıklığına uğramıştı. Sanki başından birtakım kararlar almamışlardı: Anlayışlarından taviz vermeyeceklerdi hani. Burada bir süre kalacaklar, sonra birlikte üretip yaşayacakları kendilerine ait evleri olacaktı. Herkesin hayatı kendi anlayışına göre gitmeliydi... Hepsinin altı boşmuş meğerse. Üstelik parasız da değillerdi. Oturdukları dairenin bir altı boşalmıştı oraya taşınabilirlerdi. Gene aileyle birlikte yer-içer, hiç değilse gece kendi evlerinde kalırlardı. Sonuç hayırdı. İşte, bilinç altına, kimliğe yerleşmiş olan feodal - egemen yanlar ortaya çıkmaya başlamıştı... Ayrıca evin konumu beş kişinin yaşayacağı kadar geniş de değildi. Evde psikolojik hasta insan vardı. İki yaşlı, bir de hasta insanla aynı ortamı hiç nedensiz paylaşmak ve hayatını bunlarla yaşamaya adamak Sevda'ya çok saçma geliyordu. Can'ı da seviyordu. Can'da onu seviyordu. Fakat bu durumu da Sevda'nın kabullenip yaşamasını istiyordu.

Nerden nereye... Sevda, ailesini reddetmiş, işinden ayrılmış, güvenmiş, sevmiş, karşılaştığı duruma bakın! Eşinin ailesiyle ve onların dünyasında yaşamaya zorlanıyordu.

Bir süre sonra Sevda'nın tahmin ettiği, feodal ilişkiler yaşantılarını çepeçevre sarmaya başlamıştı. Bir gün görümcesi, birgün eltisi, akraba, eş dost derken yaşam yemek, temizlik ve dedikoduya varan sohbetler halinde sürmeye başlamıştı. Diğer günler Can'la gezme ortamı tanıma biçiminde geçiyor, okumaya, düşünmeye vakitleri kalmıyor. Sürüklenir gibi yaşıyorlardı.

Bunların hiçbirisi Sevda'nın dünyasına göre değildi. O tam tersi okumak, sosyal-siyasal aktivitesini arttırmak, kendi anlayışına göre yaşamak istiyordu. Can ise halinden son derece memnun, bütün sevdikleriyle beraber olmanın mutluluğunu yaşıyor, bu halin sürmesinden rahatsız olmuyordu. O, siyasal yaşantısını, Sevda sayesinde kamufle ederek rahatça sürdürüyordu. Birlikte geziyorlar, eğleniyorlar diye aile seviniyordu. Yanlarında kalmaları da güvence idi. Artık oğulları siyasetten kopmuştu. Sevdiği kızla evlenmiş, güzel güzel yaşayıp gidiyorlardı. Feodal düşünce, aydın görünen erkeğin benliğinden pratiğe geçmişti bile. Kadınlık görevini içselleştiren erkek, süreç içerisinde annesinden gördüklerini eşinde de aramaya başlıyordu.

Sevda yakıştırmasa da içten içe korkmaya başlamıştı. Ya ben bu adamı, bu evden çıkmaya razı edemezsem?! Kayınvalide mutfakta yemek yaparken, o odasında nasıl okuyabilirdi ki. Sonra zaten yavaş yavaş dedikodular kulağına geliyordu. "Adı evde gelin vardı?" Sevda bir yandan çalışıyor, bir yandan da az da olsa, sosyal, siyasal yaşamını sürdürüyordu.

Fakat Can'ın ailesi istiyordu ki hep hafta sonlarını onlarla geçirsin, geleni gideni ağırlasın. Hemen hemen her hafta sonu zaten eski devrimci görümcesi ya da eltisi geliyor,bir yandan özel muamele yapılıyor, bir yandan da bu insanların "hala bu işlerle mi uğraşıyorsunuz" muhabbetini çekiyordu Sevda. Tabii Can bu insanlara toz kondurtmuyordu. Çünkü cezaevindeyken çok ilgilenmişlerdi. Evet Sevda'nın yaşamında birde böyle bir açmaz vardı. Herkese Can'ın borcu vardı. Annesi, babası, ablaları, enişteleri, abileri... uzayıp gidiyordu. Sadece Sevda'ya bedel ödemiyordu, bir onun borcu vardı Can'a sanki. Can'la beraber bedel ödemeliydi!...

Sevda gün geçtikçe bunalıyor, bunaltısı bunalıma dönüşüyordu. Can'a bu duruma alışamayacağını, burdan çıkmaları gerektiğini söylediğinde, aldığı cevaplar karşısında şoktan şoka giriyordu "Ya bu evde yaşayacak, ya da kendisi bilirdi!" Ne demekti bu, ne değişmişti... Bu dayatma da neyin nesi. Sevgiyi yavaş yavaş yaptırım aracı olarak kullanmaya başlamıştı Can. Sevda'nı çaresizliğinden yararlanmaydı bu. Sevda İstanbul'u, insanlarını tanmıyordu.

O yaşına kadar hiç yalnız kalmamıştı. Küçük bir kasabada büyümüş, senede bir iki ay Adana' da kalmış onun dışında büyük şehirde yaşamamıştı. Küçük kasabasında okuyan, kendisini geliştiren birisiydi. Fakat burası İstanbul... Üstelik Can'ı seviyor da! Sevgiden vazgeçse ele güne ve özellikle ailesine rezil olmak var. Ya insanların bakış açısı? Zaten annesi "Bu çocuk seni rezil edecek, git de boyunun ölçüsünü al, geri bura

lara döneceksin" dememiş miydi. Her şeye rağmen sevdiği gence toz kondurmamıştı. Fakat bir takım şeyler iyice netleşmişti. Aile ayrı eve gitmelerini istemiyor, uzun yıllar cezaevinde yatan evin oğlu da yeterince yıpranmış olan ailesini kıramıyordu. Bu arada, Can'da yeterince okuyamıyor, pratik yaşıyor, yavaş yavaş iyice sıradanlaşıyordu.

Yakın dostları da Sevda'ya hak vermeye başlamışlardı. Hangi hakla kadına böyle dayatmada bulunuyordu, üstelik ilerici-aydın bir insana yakışmayan bir anlayıştı. Eleştiriler Can'ı daha da katılaştırıyor, o yumuşak, duygulu insandan beklenilmeyen tepkiler gösteriyordu. Sevda'ya karşı iyice inatlaşmaya başlamıştı. Üstelik özel sorunlarını başkalarıyla paylaşmanın ezikliğini yaşıyor, eleştirildikçe de hırçınlaşıyordu.

Bu arada hayat devam ediyor, her yere birlikte gidiyorlar, sosyal siyasal faaliyetlerini yürütüyorlar, beraberlikleri arkadaşları arasında örnek gösteriliyordu. Arka plandaki yaşam hariç görüntü gayet uygar, sanki iki sevgili gibiydiler. Klasik karı-koca ilişkisinden farklıydı. Böylece 2,5 yıl geçti ve Sevda, Can'ın ikna olamayacağını anladı. Tüm cesaretini toplayıp ev tutup, ayrıldı. Can'ın geleceğini de umuyordu, fakat "terk edilen eş" olduğu için bir kaç ay gelmedi. Sonra çevrenin ve Sevda'nın ısrarlı tutumları sayesinde o da ikna oldu, geldi....

Farklı bir ortam Sevda çin yeni bir umut olmuştu. Kendisine ait bir yaşamı vardı artık. Evin yükü altındaydı. Erkek profesyonel devrimciydi, ne dışarda ne evde düzenli katkı sağlayamazdı. Bu sefer de "işine böyle gelirse" anlayışı hakimdi yaşantılarında. Ev gelenle-gidenle dolup taşıyor. Siyasi abilere ve ablalara Sevda yemek, çay servisinden halsiz düşüyordu. Gündüz iş, akşamları davetsiz misafirler, oh!.. hayatı bayağı değişmişti. E... artık Sevda ağzını açsa "sen istedin böyle bir yaşamı, daha ne istiyorsun. Ben ne ev işine, ne de ekonomisine karışamam. Benim konumum bunu gerektiriyor!.." Evde Sevda'nın işini kolaylaştırıcı elektronik hiçbir alet de yok. Çamaşır, bulaşık, vb. işler güce dayanıyor. Ve hala birbirlerini seviyorlar... Sevda zaman zaman sitem etse, Can gelmeme tehditlerini kullanıyor, sen istedin sen de katlanacaksın yoksa bitsin bu iş demeler başlıyordu. Tabii Sevda hala bitsin diyemiyor. Ah bir diyebilse!... Bir diyebilse gelmezsen gelme güle güle veya canın cehenneme.

Nasıl diyebilir ki?! Kendi ayakları üzerinde durabilse, kendine bir güvenebilse.! Duygularını değil de mantığını devreye sokabilse! Sokacak ama, mutlaka bu işten kurtulmalı. Böyle yana yakıla seven bir insanın, birazcık kadının zaafını görünce çaresizliğini farkedince bu havalara girmesi Sevda'yı kahrediyordu. Bir yandan da Sevda'ya dostça, yol göstermelere başlamıştı: "İstanbul'dan gitmeliydi, memleketine, yani annesinin evine dönmeliydi. Buralar O'nun çevresiydi. Can'dan ayrılınca, konuşacak kimse bulamazdı. Hem küçük dünyasında daha rahat yaşar, bir de evlenecek insan bulur evinin kadını olurdu." Sevda'ya, bundan daha aşağılayıcı bir anlayışla yaklaşılamazdı!

Ve bir gün geldi, Sevda gücünü topladı. Evleneli 4,5 yıl olmuştu. Can hala yer yer havalara giriyor, Sevda itiraz etmezse yaşantılarında sorun çıkmıyordu. Birgün gene gelmemlerin-hesap vermemelerin-dayatmaların doruğundayken Can, Sevda gelme-güle güle cehenneme kadar yolun var diyebilmişti. Can şaşkın baka kalmıştı! Gerçek miydi-şaka mıydı anlayamamıştı. Anlamamazlıktan gelmiş, küsüp gitmemişti. Sevda netleşmişti. Bu iş bitmeliydi. Bir insan, adına sevgi de dense bir şeyleri dayatıyorsa bunun sonu gelmiyordu. Çevresinde örnekler çoktu. Kaç kadın görmüştü, eşine çocuklarına yıllarını vermiş, yeri geldiğinde adam terkedip gitmişti. Kaderiyle başbaşa kalmış; ya yenilmiş ya kazanmış az mı kadın tanımıştı.

Ve Sevda hayata yenilmeyecekti. Çalışıyordu, okuyordu devamlı; hayatının anlamı artık insan olmasından, iradesini kullanmasından geçiyordu. Hiç de eşsiz, dostsuz kalmamıştı. Geriye de dönmemişti. Ayrıldığı eşine öyle demişti "sen beni tanıyamamışsın, ben geriye dönmem, sıfırdan başlarım hayata, kendimi yeniden yaratırım ama dönmem" Sevda geriye dönmedi. Yeni sevgi(li) ler le, hayatını kendi elleriyle devam ettiriyor.

Ne ailesine, ne ayrıldığı eşine prim vermemişti. Ayrıldığı eşi de başkaları yaparken kızdığı şeyi yaptı: Siyasi mülteci olarak yaşamını yurtdışında sürdürüyor... Hayat bu... Seçeneklerimiz bol olsun...■

www.kaosgl.org

Basının "Hay Gin"i

Yervant Gobelyan

Yüzyılın başında feminizmin bayraktarlığını üstlenen Hayganuş Mark yıllarca kadının en güçlü sesi oldu.

Kadının bazı ülkelerde kendini kanıtlama çabaları ve mücadeleleri sürerken ve ülkemizde de yeni örgütlenme-ler gözlemlenirken, daha bir kaç hafta önce bu sayfalarda bir kez daha Ermeni toplumunun sosyal yaşamından kadının yerini ve rolünü anımsama olanağı bulmuştuk.

Yine özellikle bugünlerde, Türkiye'de kadın örgütleri ve kuruluşları sosyal ve siyasal yaşamda yerlerini ve haklarını arama girişimlerine hız verirken ve cumhuriyetin ilk yıllarında kadın milletvekillerinin sayısının bugünkünün birkaç katı olduğunu hatırlatırken, ne gariptir ki günümüz iktidarını oluşturan siyasi partilerden birinin Genel Başkanı bir kadın iken, diğerinin bünyesinde kadının yeri yoktur.

Ermenistan'ın ise, kadınların oluşturduğu "Şamiram" (Semiramis) Partisinin parlamentoda etkin rolü olduğu ortada iken, ötede Afganistan'da Taliban'ın kadınlara değil sosyal yaşamda yer almak, sokağa çıkmalarını bile yasakladığı "paradoksal" bir dünya coğrafyasında, biz de kadının toplumdaki feminist hareketleri ve bu hareketlerde yer alan belli başlı kadınlarımızdan Hayganuş Mark'ı okuyucularımıza tanıtmayı aradan üç çeyrek yüzyıl geçmiş olmasına karşın, güncel ve yararlı bulduk.

Bu satırlarda, kendisinin kişiliği ve sosyal çalışmaları üzerine kısa notlar aktarırken, basında ve edebiyatta da ne kadar saygın bir yeri olduğunu belirtmeye çalışacağız.

"Asma Salıncak"

Hayganuş Mark, 1883 yılında istanbul'da doğmuştur. İlk öğrenimini Beyoğlu'ndaki semt okullarından birinde yaptıktan sonra Fransız Rahibeler Okulu'na gitmiş, daha sonra da Esayan Kız Lisesi'ne devam ederek, 1898'de buradan mezun olmuştur.

Dönemin tanınmış Ermeni aydınlarından dil ve edebiyat dersleri alırken, aynı zamanda semt okullarında yardımcı öğretmenlik de yapmış, bu arada ilk şiirini de o günlerde yayımlamıştır ("Asma Salıncak"). "Manzume" gazetesinde yayımlanan bir yazısından sonra yeni yazılar yazmaya başlamış ve müstakbel kocası Vahan Toşigyan ile tanışarak, birlikte 1905'te "Dzagig" adında kadın dergisini yayımlamaya başlamışlardır.

İki yıl sonra İzmir'e gitmiş, orada Keşişyan'ın yayımladığı "Arşaluys" ve Mamuryan'ın oğlunun yayımladığı ve kocası Vahan Toşigyan'ın başyazarlığını yaptığı "Artsakank" gazetesinde yazmaya başlamıştır.1909'da İstanbul'a dönmüş, bazı hayır kurumlarına girerek aktif görevlerde bulunmuştur. Bu arada, basında da adını duyurmaya başlamış, "Manzume-i Efkar", "Püzantion", "Luys", "Püragn", "Hayastanı Goçnag", "Jamanak" ve "Yerguşapti" gazetelerine yazı yazmaya başlamıştır. Aynı zamanda hemen hemen bütün Ermenice yıllıklara olduğu gibi, gerek İstanbul'da ve gerekse yurtdışında yayımlanmakta olan dergilere de bir çok yazı kaleme almıştır.

"HAY GİN"

1919-1932 yıllarında, "Hay Gin" dergisini yayımlarken, sürekli olarak kadın haklarını savunmuş, Ermeni kadınlarını da bilinçlendirmiştir. Gazetenin kapanmasından sonra da eşinin yayınlamakta olduğu "Nor Lur" Gazetesi'nde bir kadının sayfası oluşturarak uzun yıllar mücadelesini buradan sürdürmüştür. Hayganuş Mark, basın ve yayın yaşamının yanısıra, bir çok okulda öğretmenlik yapmış ve genç yeteneklere dil ve edebiyat dersleri vermiştir. Telif kitaplarının yanında, bazı romanların da çevirisini üstlenmiş, bunlar çeşitli gazetelerde dizi olarak yayımlanmıştır. Hayganuş Mark 1966 yılında S. Pırgiç Hastanesi'nde vefat etmiştir■

KAYNAK; 6 Haziran 1997 tarihli AGOS Haftalık Siyasi Aktüel Gazete'sinden Yervant Gobelyan'ın yazısı olduğu gibi alınmıştır.

www.nor-zartonk.org

KİTAP

"Tanrı Nil Kıyısında Öldü"

Yazar: Naval Al Saadavi
Belge Yayınları 1. Baskı, Mart 1995
Türkçesi: Nesrin Oral

"Tanrı burada olsaydı, biz kadınlara acıması için ona yalvarabilirdik. Ama Tanrı Nil kıyısında öldü. Onu ben Nil kıyısına gömdüm. "

GÜLAY Tatlıdil

"Om Saber, bedenine siyah ipekten uzun bir şal, bir maleya dolamıştı. Ufak tefek ve cılızdı, göğüsleri yamyassıydı, ama oynayanlar arasında dönüp dururken hızla salladığı kalçası kocamandı. Önden erkek, arkadansa kadın gibi görünüyordu. Hızlı, dinç hareketleri onu genç gösteriyordu, oysa yüzü yassı ve kırış kırıştı. Hem erkeklerle, hem kadınlarla oynuyordu, yavaş yavaş dönerken bir yandan da kalçalarına vuruyordu. Gülüp oynarken bir anda çığlıklar atmaya başlıyordu. Açık saçık fıkraları da Kur'andan ayetler okuduğu ya da ruhları çağırdığı sesle anlatırdı... Om Saber ne kadındı ne de erkek, akrabası, çoluğu çocuğu olmayan, cinsiyetsiz bir varlıktı...Onun, köye nereden ve ne zaman geldiğini ve nerede doğduğunu kimse bilmezdi. Günün birinde ölüp gideceği de kimsenin aklına gelmezdi, çünkü sabahtan akşama kadar koşturur, evden eve gider, kadınlara doğumda yardım eder, kızların klitorisini keser, kulaklarını deler, bir çocuğun doğumunun haftasında kulübeye tuz serper ve kadınları kocalarının ölümünde teselli ederdi... Düğünlerde neşeli şarkılar söyler, kızların, kadınların ayaklarına kına yakardı.Gerdek gecesi gelinin, kızlık zarını parmağıyla yırtar, eğer bu önceden yırtılmışsa kızlık kanı için hazırlanmış beyaz mendili tavuk veya tavşan kanına bulayarak işi örtbas ederdi...Sürekli kadınların sorunlarını çözmeye çalışır, bir mouloukheya sapıyla düşük yaptırır, gerektiğinde yeni doğanı boğar, kordonunu bağlamıyarak onu kan kaybından ölüme terk ederdi... Om Saber, tüm evlerin bir parçasıydı. Kimse onsuz edemezdi..." (Syf.81-82)

Daha önce " Sıfır Noktasındaki Kadın" adlı kitabından tanıdığımız Naval Al Saadavi, " Tanrı Nil Kıyısında Öldü" adlı kitabında, Mısır' da devleti ve islamı sorgular. Romanın kahramanı Zakeya' nın, Tanrı'ya olan inancını kaybedişinin öyküsüdür kitapta anlatılan. Bu öykü bize hiç yabancı değil. Kitabı okurken, yer yer annemi dinler gibi ya da bir Türk filmini izler gibiydim. Müslüman bir çok kadın gibi, Zakeya'da yaşadığı her olumsuzluğu kaderi diye çekerken, bir yanıyla da Tanrı'nın iyi kullarına bir gün yardım edeceği inancını koruyordu. Ne yazık ki bu umutlu bekleyiş, Zakeya'nın herşeyini kaybedişine kadar sürer.

Zakeya' nın yeğeni Nefissa, yasak bir ilişkide hamile

www.kadinkurultay.org

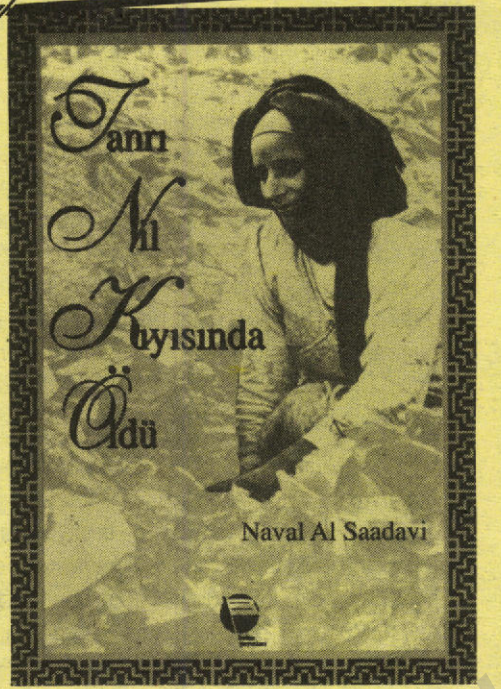

kalır, çocuğunu köyün imamının kapısına bırakır ve Kafr El Teen' den ayrılır. Bir daha da haber alınmaz. İmamın karısı Fatheya buna çok sevinir, ancak tüm köy halkı çocuğu uğursuz görür, Fatheya ve bebeğini linç ederek öldürürler. İmamın yüreği yanmaz değil ama, seyirci kalır.

Nefissa' nın kız kardeşi Zeynep' te en az onun kadar güzel ve gösterişlidir. Kafr El Teen' in muhtarı Zeynep'i gözüne kestirir, binbir oyunla ona sahip olur.

Muhtarın adamları Nefissa'nın ağabeyi Kafravi'den kurtulmak için, Nefissa'nın sevgilisi Elvau'yu öldürtür ve Kafravi'nin namusunu temizlemek için bu cinayeti işlediğini söyler. Sonunda Kafravi cezaevine konur.

Zakeya'nın oğlu Celal askerden döner. Zeynep'le evlenir. Muhtar Zeynep'i kaybetmemek için bir oyun kurar, Celal'i hırsızlıkla suçlar. Celal cezaevine konur. Zeynep Kafr El Teen'den ayrılır.

Geriye aileden tek bir kişi kalır, Zakeya hala. Yaşadıklarından sonra Zakeya hala cinnet geçirir ve muhtarı öldürür, bunun üzerine cezaevine konur. Zakeya yaşamının çok gerilerde kalmış sayısız üzüntülü anını hatırlar. Eşeğin peşi sıra koştururken kızgın toprakta tabanlarının kavruluşu, köylülerin ekmeklerine katık ettiği acı biber turşusunun midesini alev alev yakışını, Om Saber'in bacaklarını ayırarak jiletle küçük bir et parçasını kesişini, göğüsleri büyüdüğünde erkeklerin kimse olmadığı zamanlarda çimdikleyişlerini, kocası Abdel Moneim'in kendisini sopayla dövüşünü ve ardından tüm ağırlığıyla üzerine çöküşünü, kanlar içinde doğurduğu çocukları ve bunları birbiri ardından toprağa vermek zorunda kalışını Nefissa'yı Zeynep'i .....

"Tanrı burada olsaydı, biz kadınlara acıması için ona yalvarabilirdik. Ama Tanrı Nil kıyısında öldü. Onu ben Nil kıyısına gömdüm■

8 MART MİTİNG TERTİP KOMİTESİ ! HAKKINDA DAVA AÇILDI!

www.marksizmdi.org

Hoppala Hanım'ın Köşesi

Dürsaliye Bedir

Sevda Demirel kime "olmaz" dedi?

Yaşasın Sevda Demirel yakalandı, Türkiye namusunu kurtaran İstanbul Emniyet Müdürü'ne teşekkür ediyor.

Bu yazıyı kaleme alırken,Türk medyasında "Refahyol mu yoksa darbe mi?" ana manşeti ile birlikte, son dört gündür Sevda Demirel haberi veriliyordu.

Olayın ekrana yansıması şöyle: Sivil ve resmi kıyafetli, ülkenin güvenliğinden sorumlu bir grup silahlı devlet memuru; elleri telsizli müdürleri ve kameralarını omuzlamış gazeteciler eşliğinde fuhuş yaptığı iddia edilen manken, fotomodel, sinema sanatçısı, gazeteci Sevda Demirel'in peşine düşüyor. Operasyonun perde arkası ise içler acısı ki "mendil al ağla" diyor: Tam 7 bin dolar söz konusu. Nakit para istense iş daha da kolay olacak ama Sevda Demirel aracı satıcıya, o adını hep unuttuğum meşhur marka, piyasa değeri 5200 dolar olan saatten istediğini söylemiş. Olay anında kullanılıp geri verilmek üzere, bir saatçiden malum marka bir adet saat istenmiş ama, vatan haini dükkan sahibi vermemiş. Çaresiz kalan alıcı kılığındaki polisler "Vakit yok, nakit para verelim" demiş. Acaba diyorum, Susurluk kahramanı Bucak akıllara gelmedi mi? Hani (hah saatin markası da şimdi aklıma geldi) Bucak bütün hayatı boyunca Rolex marka saat kullandığını, o melun kazada da saatinin çalındığını, sırf bu yüzden sadece zaman ihtiyacını gidermek için arkadaşının Rolex marka saatini ödünç almak zorunda kaldığını televizyonda anlatmamış mıydı? Eh Sayın Milletvekili Bucak'ın da polislerle olan can ciğer dostluğu biliniyorken niye gidip elin saatçisine falan yalvarıp küçük düşülüyor!

Neyse biz detayları bırakıp operasyona dönelim. Sonunda polisimiz, canımızın, varlığımızın ve birliğimizin güvencesi devlet memurlarımız, 1 Mayıs kutlamalarına gidiyormuş gibi ellerindeki silahları, telsizleri ve yanlarından eksik etmedikleri başarılı gazeteci dostları ile birlikte "Allah Allah" nidalarıyla; herkese açık, sıradan bir restoranı basıyor. Olay, anında başarılı gazetecilerin kameraları ile belgeleniyor ve akşam haberlerinde 65 milyona fuhuş kanıtlanıyordu.

Bir ara polislerin arasında sürüklenen Sevda Demirel kameralara dönüp "Bütün medyaya yalvarıyorum. Bana yardım edin. Yanlışlık var" diyor. Polisler hemen susturuyor ve Sevda Demirel bir yığın gazeteci arasında sağlık kontrolü ve mühürlenmek için olmalı, sürüklenerek hastaneye götürülüyor.

Yazık! Muayene görüntülenememiş. Ama Zührevi Hastalıklar Hastanesi kadın Başhekimi Neziha Baltalı bizzat konuyla ilgili görüşlerini kameralara aktararak, 65 milyonu bilgilendiriyor: "Sevda Demirel'de bizim için herhangi bir hasta. Polis getirdiği için kendisini kontrol ettik. Aids, frengi ve hepatit B gibi cinsel hastalıkların kendisinde bulunmadığını saptadık". Ardından ekranda, gazeteci ve polis ordusu arasında ağlayarak sürüklenen Sevda Demirel görüntüleri yeniden geliyor ve bu kez ne anlama geliyorsa ekrana yazılı bir başlık atılıyor: "Sevda Tepesi". Ve hafif müstehzi bir yüz ifadesiyle spiker "haberi" sunmaya devam ediyor: "Zührevi Hastalıklar Hastanesi'nde rahat bir gece geçiren manken, fotomodel Sevda Demirel diğer hastalardan ayrı tutuldu" diyor.

www.anarsi.org

Düne kadar bir televizyon kanalında program yapan Sevda Demirel, meslektaşları tarafından manken, fotomodel, sinema oyuncusu ve gazeteci olarak anılırken, her nedense bu "haber" de sadece manken ve fotomodel yanı kullanıldı.

Her neyse, biz "haber"e dönelim. Manken, fotomodel, sinema oyuncusu ve gazeteci Sevda Demirel'in fuhuş yaptığı, biri model olan iki erkek aracı tarafından polise verilen ifadelerle de "kanıtlanıyor" ancak (küçük bir ayrıntı) bu aracılarla ilgili herhangi bir işlem gündeme gelmediği gibi, konu da edilmiyor.

Ertesi gün konu yani konular yine aynı: İlk manşet; "Refahyol mu yoksa darbe mi?", ardından birgün önceki Sevda Demirel haberi aynen veriliyor, ilaveten "Manken, fotomodel Sevda Demirel poliste 'şok' açıklamalarda bulundu". "Şok " diye tabir edilen açıklamalar şunlar: "Ben fuhuş yapmıyorum", "200 milyon lira aylık gelirim var", "Bu ülkeyi terk edeceğim." Sevda Demirel' in sarı basın kartı iptal edilecek mi? Edilmeyecekse mesleki kariyerine saygı duyularak manken, sinema sanatçısı, fotomodel, gazeteci Sevda Demirel diye düzeltme yapılmayacak mı?

Ha bu MİT' in içindeki mafya hesaplaşmasının küçük bir yansıması falan diyenler var ama, yani Sevda Demirel niye, kim için, ne adına harcanıyor? Eylem yapmak için değil ama, bilmek vatandaş olarak hakkımız değil mi? Sorgulamasında aylık gelirinin 200 milyon civarında olduğu öğrenilen Sevda Demirel' in maaş bordrosu kontrol edildi mi? Bu olay Susurluk ya da Fadime olayını aşar mı? Altından hangi bakan, milletvekili veya polis müdürü çıkar? İçişleri Bakanı da bu işin içinde mi?

Anayasa bu konuda ne diyor?

Cumhurbaşkanı'nın bir açıklaması olacak mı?

Diye düşünürken annem, başında kocası olmayan her kadının fahişe olabileceğini söyleyerek "yazık eli yüzü düzgün acaba hiç kısmeti çıkmadı mı?" dedi. Kızkardeşim "Kimbilir kime 'olmaz dedi' diye mırıldandı." Sonuç olarak Sevda Demirel' i yakalayıp Türkiye'nin namusunu kurtaran Türk polisine güveniyorum.

Bu sayıda hiçbir şey yazmamaya karar vermiştim ama, Sevda Demirel bu kuralı bozmama neden oldu, eh son bir ayın gazetelerinden ilginç birkaç başlığı yorumsuz olarak burada yazmadan geçemedim.

Temsilcilerden biri içerde

Mecliste kadın temsilci sayısını artırabilmek için kurulan Ka-Der "Kadın Adayları Destekleme ve Eğitme Derneği" basındaki haberlere göre, çalışmalarını büyük bir hızla sürdürüyorlmuş. Temsilcilerden biri, Leyla Zana içerde gün sayıyor. Acaba diyorum hazır bir temsilci varken ve yeni temsilcileri yetiştirirken Leyla Zana için de birşeyler yapılıyor mu? Bir kadın bir kadındır!

Beraat kararı verilen tecavüz davasında sanık "Allah'a havale edildi"

Tecavüzcüler Allah'a havale

Fadime Şahin olayındaki Cinci Hoca lakaplı Ali Kalkancı yargılandığı tecavüz davasından beraat etti. Buraya kadar tamam! Herşey alışıla geldiği gibi. Yeni olan şu: Yargı "öbür tarafa" bırakıldı. Nasıl mı? Hakim ve Kalkancı arasında geçen konuşma aynen aşağıdaki gibi:

Hakim: Tecavüz davasından beraat kararı veriyorum. Ancak seni Allah' a havale ediyorum. Sen öteki tarafta yargılanacaksın.

Kalkancı: Ama efendim!

Hakim: (El işareti yaparak) Hadee!... Yallah!...

Kalkancı: (Askerler arasında götürülürken) Efendim izah edeyim!...■

www.kadinvakfi.org

Dayanışma gecemiz

Dergi çalışanları olarak, daha geniş bir mekan (büromuza o kadar sığamıyoruz ki!) ve zamanda bir arada dostlarla dayanışma içinde olabilmek için bir gece düzenlemeyi düşündüğümüzde, çok heyecanlandık. Kendi çevremizi, bizimle dayanışma içinde olanları da görecektik bir anlamda.

Bir yılı aşkın süren yayın sürecimizde çevremizle kurduğumuz ilişkileri gözden geçirmiş, kendimizi tartmış olacaktık. Bu ara ürünlerimizi de toplu sergileyebilecektik. Biraz da biriken borçlarımızı azaltmak da vardı işin içinde.

Abartlı bir inancın hayal kırıklığını, korkaklığın güdüklüğünü yaşamadan nasıl kalkacaktık bu işin altından? Önceleri dostlarla birebir iletişim, yaklaşan 9. sayı hazırlıkları, bu ara kişisel-günlük hayatın küçük gibi görünen ama zaman ve enerji alan problemleri (Baran, annesini az görüyor, teyze, anneannesi ve babası ile daha samimi..) derken bir koşuşturmadır başladı.

Mevsim dolayısıyla (tatil zamanı, aşırı sıcaklar falan) ulaşımda da zorlandığımız dostlar derken gece için saptadığımız 27 Haziran günü gelip çattı. Tüm kaygılarımıza ve moral bozukluğuna rağmen salona sığamadığımızı gördüğümüzde nasıl da durumdan hoşnut olduğumuzu tahmin edersiniz. Canlı, katılımcı ve sıcak bir gece geçirdik, protokolun bürokratik soğukluğundan uzaktı her şeyden önce. Tüm konuklarımız bizim için değerliydi. Kadın sanatçılardan dostlarmız olan Dilek ve Yelda da stranlarıyla geceye renk kattılar■

www.arsivkurdi.org

Haberler... Haberler... Haberler...

Alternatif Anneler Günü;

HADEP İstanbul İl Kadın Komisyonu, 11 Mayıs'ta Taksim Meydanı'nda alternatif anneler gününü kutladı. Yüzlerce kadın rengarenk giysileriyle halay çektiler. Yaptıkları basın açıklamasında, "anneler gününde en büyük hediyenin akan kanın durdurulması" olduğunu ifade ettiler.

Yapılan açıklamada şöyle devam edildi: "Bir anne askere gönderdiği çocuğunun geri dönmeyeceği korkusunu, üniversiteye gönderdiği çocuğunun kafasında kırılan copları, devlet içinde yuvalanmış çeteleri, ülkeyi kan gölüne çeviren sistemi, bu ülkeyi faili meçhul cinayetler cehennemine çeviren karanlık güç odaklarını, 18'inde gençlere işkence yapan, onları onlarca yıla mahkum eden yargı sistemini gören bir anne nasıl mutlu olabilir? Anneler Gününü nasıl kutluyabilir?".

Kız yurdunda kot yasağı;

Urfa'da Sabancı Kız Öğrenci Yurdu'ndaki kız öğrencilere kot pantolon giyme yasağı getirildi. "Günah" olduğu gerekçesiyle konulan yasağa uymayan kız öğrenciler yurt yönetimi tarafından dayak yediler. Dayak yiyen D.A. isimli kız öğrenci hastaneye kaldırıldı. Kot dayağına maruz kalan 4 öğrenci yurt yönetimini bir dilekçeyle valiliğe şikayet ettiler.

Kadın tutuklulara taciz;

İHD, TOHAV ve Emekçi Kadınlar Birliği tarafından yapılan açıklamada, son zamanlarda Sivas Cezaevi'nde tutuklu ve hükümlülere baskıların artığı belirtildi. Siyasi tutuklu ve hükümlülerin bulunduğu koğuşlara, erkek memurların ve askerlerin girdiği arama yapılmasına karşı çıkıldığı için kadınların dövüldüğü, olay sırasında kadınların taciz edildiği, hakaret ve küfürlere maruz kaldığı, itirafçılık edildiği açıklanarak, tüm kamuoyu ve siviel toplum örgüt-lerine çağrı yapıldı.

Kadınlardan Protesto:

Demokratik Öğrenci Birlikleri Kadın İnsiyatifleri ve İstanbul Üniversite çapa Kadın Komisyonu'nda bir grup, kadın cinselliğini pazarlama içerikli haberleri nedeniyle bazı gazeteleri protesto etti. Galasaray Lisesi önünde toplanan kadınlar," kadınların otomobil ve fıstık gibi ürün reklamlarında meta gibi kullanılmasını kabullenmedikleri" belirtti.Protesto gösterisinde kadınların göç birliği yapması istendi.

8 Mart yargılanıyor;

Geçtiğimiz 8 Mart'ta İstanbul'da "Artık örgütlü" mitingi yaklaşık 15 bağımsız kadın grubu ile muhalif sendikalı ve partili kadınlar tarafından çoşkulu bir şekilde yapılmıştı. Ancak, miting tertip komitesi hakkında , "izinsiz slogan atmak ve pankart taşımak ile uyarılara rağmen zamanında mitingi bitirmemek" gerekçesiyle dava açıldı.

Kejal Hıdır Hüseyin'in vahşi ölüm kararı;

İstanbul'daki Iraklı Kadın Haklarını Savunma Komitesi yaptığı açıklamada, Irak Kürdistan' ında kadınlara yönelik vahşi bir saldırının başladığını belirterek," Kürdistan Yurtseverler Birliği ve Kürdistan Demokratik Partisi'nin ise ya silahlı güçleri ile kadınlara karşı işlenen cinayetlerde parmakları var ya da bu cinayetleri işleyenlere karşı sessiz kalıyorlar" dedi. Kadın gruplarından ve insan hakları savunucularından destek talep etikleri açıklamalarına şöyle devam ettiler;

"Geçtiğimiz Nisan ayı ortalarında tanınmış bazı caniler namus koruma gerekçesiyle Kejal Hıdır Hüseyin' e saldırdılar. Vahşice işkence yaptılar ve burnunun keserek öldürmesine karar verdiler. Bu vahşi ölüm kararını infaz için (bölgedeki bir mollanın fetvasına göre) karnında taşıdığı bebeğin doğumunu beklemek

www.arsiv.org

Haberler... Haberler... Haberler...

tedirler. Kejal Hıdır Hüseyin'in Irak dışına çıkarılmamasından Ulusal Parti Yöneticilerini, Birleşmiş Milletleri ve Uluslararası Uf Örgütü'nü sorumlu tutuyoruz. "

DÜNYADAN KISA KISA.....

Mısır'da kadın sünneti tartışılıyor; Mısır'da yasak edilen kadın sünneti yeniden yürürlüğe girdi. Geçen yıl sağlık bakanlığı tarafından, devlet hastanelerinde kızların sünnet edilmesini yasaklayan genelge iptal edildi. Kadın sünnetinin yeniden serbest bırakılması için Kahire'de dava açan İslamcı bir örgütün lideri Yusuf Bedri, "mahkemenin bu kararına sevindiklerini, islamı uygulayacaklarını" söyledi. Çok eski bir gelenek olan kadın sünneti Mısır'da ve bazı islam ülkelerinde bugün de yaygınlığını koruyor. Kadının cinsel ilişkide aldığı cinsel hazzın azaltılması amacıyla klitoris ile iç dudaklar kesilerek çıkarılıyor. Sünnet edilen kadınların çoğunluğu köylerde yaşlı kadınlar tarafından steril olmayan kör jilet, bıçak ya da cam parçalarıyla yapılıyor.

SOMALİ: 1993 yılında BM tarafından yapılan Barış Hareketi sırasında, İtalyan askerlerinin yerli halka işkence yaptığı ve kadınlara tecavüz ettiği ortaya çıktı. Hareket sırasında İtalyan Birliği'nin komutanı olan 2 genaral, görevlerinde istifa etti. Adı işkence ve tecavüze karışan 50 asker sorgulanıyor. İtalyan Hükümeti olayı ortaya çıkarmak için Somali'ye bir heyet gönderecek.

AMERİKA:

Zina yaptığı belirlenen kadın askerlerin ordudan atıldığı Amerika'da, Genelkurmay Başkanlığına zina yaptığını açıklayan General Ralston'un aday olması tartışmalara neden oldu. Orduda cinsiyet ayrımcılığı yapıldığı, kadın askerleri dışladığı suçlamaları ile karşılaşan savunma Bakanlığı, baskılar sonucunda generalin adaylığını askıya aldı. Kısa bir süre önce, ilk kadın bombardıman uçağı pilotu kelly Flinn'in, evli bir erkekle ilişkiye girdiği ortaya çıkarılmış, Flinn hapis cezası almamak için ordudan ayrılması.

FRANSA:

Yapılan son seçimde, 63 kadın parlemontoya girdi. iktidara gelen Fransız Sosyalist Partisi'nin, 26 kişilik hükümet kabinesinde de 8 kadın bakan oldu.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER:

1997 Dünya Nüfus Raporu açıklandı. Raporda, dünya genelindeki kadınların ve kız çocuklarının cinsel ayrımcılık ve şiddetle karşı karşıya olduğu, kadınların çogunun cinsellik, evlilik ve doğurma konularında serbestce seçim yapma hakkının bulunmadığı, özellikle gelişmekte olan ülkelerde aile planlaması ve aile sağlığı alanında eksikliklerden nedeniyle milyonlarca kadının öldüğü veya sakat kaldığı açıklandı.

İNGİLTERE:

1 Mayıs'ta yapılan genel seçimlerde 119 kadın parlamentoya girdi .İktidara gelen İşçi Partisi'nin kabinesinde 5 kadın bakan var.

CEZAYİR:

29 milyon nüfusunun yarısını kadınların oluşturduğu Cezayirde seçimlere katılan 7 bin 747 adayın sadece 322'si kadın...

MOLLALARI KIZDIRAN KADIN:

Eğitimlerini Irak'ta sürdüren veİranlı kadınların kurduğu Ulusal Kurtuluş Ordusu'nun lideri Meryem Rajavi'nin Almanya' da uydu aracılığıyla yaptığı konuşmayla iranlı kadınların sorunlarını dile getirdi. Rajavi' yi binlerce İranlı gösterici izledi■

www.kadinkurumu.org

HUUOOPPS!... NE LAN BU EVİN HALİ BÖYLE AKŞAMKİ KIRIK ÇIKIKLAR DURUYO HALA ORTALIKTA... AMMA PASAKLI KARISIN BE!....
NE LAN NE?.. EVE PARA BIRAKTINMIKI KONUŞUYON?... ALÇI MALÇI KAÇ PARA BİLİYONMU?...
GÜLAY

ERKEK GÖZÜYLE KADIN

"... kadının yaratılışı da erkeğinki gibi, devlet bekçiliğine elverişlidir. Yalnız bu yaradılış, kadında zayıf, erkekte kuvvetlidir."
Eflatun

"Dolgun kalçalı bir kadın aklını çelmesin sakın, tatlı sözleriyle okşayan, ambarını yoklayan. Kadına kanan kişi, dolandırıcılara kanmış bilsin kendini."
Hesiodos

"Ne dişi saf dişi, ne de erkek saf erkektir; sadece dişi biraz daha dişi, erkek de biraz daha fazla erkektir."
Jean Rostand

"Erkek Tanrı için, kadın ise erkek için yaratıldı."
Milton

"Kadınlar, ancak Tanrı'nın vermek istediği kadar bir güzelliğe sahip ve fazladan bir kemikten meydana geldi."
Bossouet

"Toplumsal ilerleme ve çağ değişimleri, kadınların özgürlüğe doğru ilerleyişleriyle orantılıdır. Toplum alanında gerilemeler ise, kadınların özgürlüğünün azalmasıyla meydana gelir. Kadın imtiyazlarının genişlemesi, tüm toplumsal ilerlemenin genel ilkesidir."
Fourier

"Binlerce asırlık erkek medeniyetini anlamak ve benimsemek için işe pek geç koyulan kadın, şimdi müthiş bir hızla çalışmağa mahkumdur. Er geç zihin yorgunluğu, dünya yüzünü, saçı vaktinden evvel dökülmüş, cascavlak fikir kadını başları ile de dolduracaktır."
Ahmet Haşim

"Kadının peşinde koşmanın insana zararı yoktur. Zararı veren; onları yakalamaktır."
Jack Davies

"Hiçbir şey kadının gözyaşından daha çabuk kurumaz."
Emile Zola

www.anarkurdi.org

DÜNYA KADINLARINDAN DÜNYA DEVLETLERİNE BARIŞ ÇAĞRISI

"Biz, aşağıda imzası bulunan kadınlar, bu yüzyılın içerisinde, tanık olduğumuz, kadın ve çocukların asıl kurbanları arasında bulunduğu

savaş ve şiddet olaylarından dehşet içindeyiz.

Bütün dünya toplumları adına, önümüzdeki beş yıl içerisinde, toplam askeri harcamalar için ayrılan bütçenin en az % 5'inin sağlık, eğitim ve işgücünün geliştirilmesi için hazırlanan programlara aktarılmasını talep ediyoruz.

Bu sayede, günde 500 milyon dolar, dünya insanlarının yaşam seviyelerini yükseltmek amacıyla sarf edilebilecektir.

Aynı zamanda biz kadınlar, savaşın da kölelik,

sömürgecilik ve ırk ayrımcılığı gibi, kabul edilemez bir sosyal davranış olarak dışlanmasını ve devletlerin, sivil toplumla elele, anlaşmazlıkların çözümü için şiddeti benimsemeyen yeni kurumlaşmalara gitmelerini talep ediyoruz.

Dünya nüfusunun yarısını oluşturan biz kadınlar,

uluslararası barış ve güvenliği sağlayacak olan bu taleplerimizin yasalar ve eylemler yoluyla yerine getirilmesini sağlamak yolunda kararlıyız.

İnanıyoruz ki, savaşın reddedildiği, şiddet yerine refahın, adaletin ve insan haklarının desteklendiği yeni bir yüzyılın temellerini bizler atacağız."

Beş kıtadan, dünyanın dört bir yanından çeşitli kadın grupları, dünya devletlerine barış çağrısı yapıyor. 8 Mart'ta imzaya açılan çağrı, Eylül 1997'de Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun açılışında sunulucak. Türkiye'den, Kadının İnsan Hakları Projesi tarafından yürütülen bu barış bildirisi imza kampanyasına katkıda bulunmak isterseniz yukarıdaki metni çoğaltıp,

çevrenizde imza toplayarak şu numaraya iletebilirsiniz:

Kadının İnsan Hakları Projesi : 0216-357 21 42

www.arsiv.org